

BÁNYAMUNKÁS

A BÁNYA-, ENERGIA- ÉS IPARI DOLGOZÓK SZAKSZERVEZETÉNEK LAPJA - ALAPÍTVÁ 1913-BAN

J Ó S Z E R E N C S É T !

Bányásznap, 2019 Kazincbarcika



Az idei központi bányásznap ünnepséget Kazincbarcikán tartották, az Egressy Béni Művelődési Központban, a település várossá nyilvánításának 65. évfordulója jegyében. A rendezvényre az Innovációs és Technológiai Minisztérium, a Bánya- Energia és Ipari Dolgozók Szakszervezete, a Magyar Bányászati Szövetség az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület, valamint Kazincbarcika Város Önkormányzata közös szervezésében került sor. A hivatalos program előtt az ünnepi elnökség koszorút helyezett el a felújított és új helyre került bányász emlékműnél.

Az elnökségi asztalnál helyet foglalt Dr. Fónagy János a Nemzeti Vagyongazdálkodási Felelős Minisztérium miniszterhelyettese. Dr. Kaderják Péter az Innovációs és Technológiai Minisztérium államtitkára. Dr. Nyikos Attila a Magyar Energetikai és Közműszabályozási Hivatal elnökhelyettese. Dr. Fancsik Tamás a Magyar Bányászati és Földtani Szolgálat elnöke. Szakál Tamás a Magyar Bányászati Szövetség elnöke. Rabi Ferenc a Bánya – Energia és Ipari Dolgozók Szakszervezete elnöke. Dr. Hatala Pál az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület elnöke. Prof.

Dr. Szűcs Péter, a Miskolci Egyetem Műszaki Földtudományi Kar dékánja. Klimon István Kazincbarcika Város alpolgármestere. Dr. Zoltay Ákos az MBSZ főtitkára, az ünnepség levezető elnöke.

Rabi Ferencnek, a BDSZ elnökének megnyitó beszéde után Dr. Kaderják Péter az Innovációs és Technológiai Minisztérium államtitkára, Dr. Fónagy János a Nemzeti Vagyongazdálkodási Felelős Minisztérium miniszterhelyettese s az ünnepség házigazdája, Kazincbarcika Város Önkormányzata nevében Klimon István alpolgármester mondott köszöntőt.

A hagyományoknak megfelelően kiemelkedő szakmai munkájuk elismeréseként „Kiváló Bányász” kitüntető címet, valamint „Miniszeri Elismerő Oklevél” elismerések, illetve szakmai kitüntetések átadására került sor. Az állófogadáson Grosz Ákos az ITM Energiagazdálkodási, Atomenergetikai és Bányászati Főosztály vezetője mondott pohárköszöntőt.

(Az alábbiakban a megnyitó beszéd, valamint az államtitkári köszöntő szerkesztett változatát olvashatják. – A szerk.)

Igazságos átmenet

A klíma- és éghajlatváltozás, a braziliai, afrikai és már az ázsiai esőerdők égéséről készült híradások, fotók járják be a világot. Tudósok vitatkoznak az éghajlatváltozás okairól, keresik a fenntartható megoldásokat. Elsősorban Európában a leginkább okolt ipari termelési formának a szénre, lignitre épülő villamosáram-termelést tartják. Alig esik szó a közlekedés okozta kibocsátásról, más iparágakról, mezőgazdaságról, amelyek az üvegház hatásra jóval károsabb gázokat bocsátanak ki, mint a szén-dioxid. Először most lehetett írásokat olvasni pl. a hajók káros anyag kibocsátásáról a Dunán, vagy kevesen tudják, hogy a világ tengereit járó hatalmas hajók üzemanyaga heavy fuel oil (HFO) kén-tartalma több ezerszerese a jó minőségű dízel olajénak. Olcsóbb ez előállítás, hiszen nem történik kén-telenítés.

Európának egyetlen jelentős mennyiségben előforduló energiahordozója a szén. Ez alá az Európai Unió emisszió-kereskedelmi rendszere alá tartoznak a nagyobb szén-erőművek, így a Mátrai Erőmű Zrt. is. A CO₂ piac szűkítése miatt, a szigorodó uniós környezetvédelmi szabályozás olyan kvóta árakat határoz meg (ezen kell megvásárolni a termeléshez szükséges kibocsátott szén-dioxid mennyiséget), amely ellehetetlenítheti a cég gazdálkodását, működését. Egyes európai országokban a szén-erőművek vagy sziget-erőműként, vagy előre olcsó áron megvásárolt kvóta mennyiséggel, vagy a nemzeti kiosztási tervekben egyéb, az alaprendelet elvárásaival összhangban lévő szabályozás alapján működnek, elsősorban ellátásbiztonság, másodsorban a kiszámítható tüzelőanyag ár miatt.

A Mátrai Erőmű Zrt.-nek is szüksége van átgondolt, tudatos majd üzleti tervekkel is alátámasztott jövőképre. Ennek figyelembe kell vennie a környezeti szempontokat, az alacsony üvegházgáz-kibocsátási elvárások teljesítését. Az EU két meghatározott irányból támogatja a korábban szerkezetváltásnak, most a dokumentumokban igazságos átmenetnek hívott folyamatot. Ennek érdekében hozta létre az Bizottság energetikai főosztályának támogatásával a szénplatformot, amelynek sajnos Magyarország még nem tagja. (Minden környező ország, de Németország, Franciaország is belépett.)

Az európai munkáltatói és munkavállalói szervezetek több mint egy évtizede tesznek javaslatokat a tisztaszén technológiák kutatására, fejlesztésére, innovatív megoldások bevezetésére. Az EU ismereteink szerint a jövőben e célokra jelentős támogatást biztosít. Jeleztük azt is, hogy munkahelyek ezrei (a Mátrai Erőmű Zrt. ipari parkjában kb. 7000 közvetlen és közvetett munkahelyről van szó), ezért amennyiben szükségessé válik a tüzelőanyag-váltás, azt csak átmenettel, az ott dolgozó munkavállalók számára szükséges támogatások megadásával történhet. A termelést nem lehet egyik napról a másikra megszüntetni, átmeneti éveket kell biztosítani a szociális feszültségek megakadályozása érdekében. Új munkahelyteremtés szükséges, képzés-átképzés biztosítása, a munkavállalók jövedelemcsökkenésének megakadályozása, kollektív szerződések betartása, stb. Az igazságos átmenet biztosítására az európai és a hazai döntéshozók képviselőitől vannak ígéreteink. A Kazincbarcikán tartott ez évi központi bányásznap ünnepségen a klíma- és energiapolitikáért felelős államtitkár beszédében kijelentette: „... a kormány oldaláról mindent megteszünk, ... ha ilyen problémák felmerülnek, hogy minden remélhető hazai és európai uniós lehetőséget, forrást kihasználjunk arra, hogy a problémán nyihatsunk.”

A GINOP projekt felhívására a BDSZ „Munkaerő-piaci alkalmazkodóképesség fejlesztése és az átmenet támogatására” pályázatot nyújtott be. Ennek pozitív elbírálása esetén a projektben résztvevő szakértők javaslatokat dolgoznak ki az átmenet problémáinak, enyhítésére, megoldására.

Az IndustriAll Europe az európai szakszervezeti szövetségünk is kezdeményezője volt az európai szénplatform létrehozásának. Javasolja az energiaigényes iparágak szén-dioxid-mentesítéséhez a hosszú távú ütemtervek kidolgozását, a kibocsátás-áthelyezés elkerülését (pl. Szerbiában még nem kötelező a CO₂ kvóta vásárlás), a szén-dioxid ár határértékeken történő kiigazítását, CO₂ leválasztását és újra felhasználását. Nyersanyagként, üzemanyagként vagy alapanyagként használható a gáz, de ehhez köztűz infrastruktúrára történő beruházásokra van szükség a CO₂ és a hidrogén szállításához.

Az éghajlattal kapcsolatos intézkedések hatása nem egyenletesen oszlik el az EU-ban. Ezért az átmenet jelentősen befolyásolja az életmódunkat, és a társadalmi kohézió fenntartása nélkül kudarcra van ítélve. Az energiaszegénység ellen minden eszközzel fel kell lépni, és az alapvető szükségleteket (megfizethető közlekedés, fűtés, lakhatás) mindenki számára biztosítani kell.

A vállalatok társadalmi felelősségvállalásának erősítése érdekében olyan keretszabályozást, minimumszabályokat kell létrehozni, hogy a cégek ne csak a profitmaximalizálására törekedjenek, hanem a működési engedélyük részeként fordítsanak megfelelő figyelmet a társadalmi, környezetvédelmi és általános érdekekre.

A gazdaságosság, a klíma- és éghajlatváltozás megelőzése érdekében a magyar mélyművelésben dolgozó szénbányászok jelentős áldozatot hoztak. Több ezren munkájukat nem tudták a bányaiiparban befejezni, új munkát, új karrier lehetőséget kellett keresniük. A BDSZ által elért eredmények, megállapodások és ez alapján megszületett szociális intézkedések tették lehetővé az újrakezdést, a társadalmi béke megőrzését. A munkahelyek minél tovább történő megőrzését, az igazságos és tisztességes átmenetet várják a külszíni szénbányászok is.

Rabi Ferenc
a BDSZ elnöke



Rabi Ferenc ünnepi megnyitója

A 69. Bányásznapot ünnepeljük és köszöntjük az aktív és nyugdíjas bányászokat, központi ünnepségünkön. Köszönöm, hogy elfogadták a meghívásunkat, hogy együtt köszönthessük a veszélyes, embert próbáló munkát végzőket, a bányászokat és mindazokat, akik föld alatt vagy külszínen, a bányászat különböző szakágazataiban dolgoznak, dolgoztak.

Kazincbarcikán néhány évtizeddel ezelőtt, amennyiben valaki megállt a város központjában, 50 km-es körzeten belül akármelyik irányba fordult, bányászati termelő aknáknál nézhetett. Albert-függő, Edelény IV akna, Szeles-akna, Sajókaza, Rudolftelep, Rudabánya, Ormosbánya, Fekete völgy, Putnok, Királd, Mocsolys, Farkaslyuk, Lyukóbánya, Berente, a herboljai Tervtáró-akna körbe vették a várost.

Köszönöm a 65 éves Kazincbarcika város önkormányzatának, polgármesterének, hogy nem felejtették el, hogy a bányászati vállalkozások hozzájárultak a város fejlődéséhez. A meghívás reményeim szerint kifejezi és értékeli a bányaipar és a bányászok korábbi teljesítményét, amely Kazincbarcikát a térség központi városává emelte. Köszönöm a Borsodi Bányászok Nyugdíjas Területi Tagozatának támogatását, segítségét is.

A Borsodban 233 éve kezdődött iparszerű szénbányászat, a vasérc, kő-kavics és ásványbányászat a bányászok tízezeinek adott munkát és megélhetést a megyében. Jelenleg a „kisebb” szénkölfejtések mellett még mindig meghatározó a lignit, a kő-kavics és a perlit bányászat. A selmeci hagyományokat őrzi, a bányászati tudásközpont szerepét is betölti a Miskolci Egyetem Műszaki

Földtudományi Kara.

Az európai kontinens első fagyasztásos aknamélyítését itt végezték Lyukón. Kandó Kálmán sikeres barnaszén kísérleteket folytatott, cseppfolyós szénhidrogének gyártására, lepárló építésével. Péch Antal itt valósította meg a földalatti vasúti szállítást, amely több mint 100 évig gazdaságosan működött és a borsodi Bánfalváról került a Soproni Bányaművelési Tanszék élére Esztő Péter professzor, majd őt követően itt dolgozott Faller Jenő professzor is.

Az évszázadok alatt felhalmozódott szakmai tudás alapján bízunk benne, hogy a szénre épülő energiatermelés környezetbarát módon megteremthető. Sajnos ez a mélyművelésű szénbányák esetében nem valósulhatott meg. A gazdaságosság, a klíma- és éghajlatváltozás megelőzése érdekében az egyik legnagyobb áldozatot azok a szénbányászok hozták, akik tanulmányaikat, szakmai karrierjüket, munkájukat a bányaiparban tervezték megvalósítani, és ezt nem tudták a gyakorlatban érvényesíteni. Köszönet nekik innen is, megérdemelnek egy tapsot! Akárcsak azok a bányászok, akik az elmúlt évben az adalékanyag bányászatban a piaci igények kielégítése érdekében megduplázták termelésüket, mindezt szinte változatlan létszám mellett, jelentősen emelve a termelékenységét. Azok a szénhidrogén kutatásban és termelésben résztvevők, akik új mezők feltárásával, a termelés hatékonyságának növelésével segítik az ország energiaellátását, javítva Magyarország külkereskedelmi egyensúlyát. Azok, akik biztosítják egyes térségek tiszta ivóvízzel történő ellátását, vagy felelősségteljes munkát végeznek a bányászati rekultiváció területén.

Tisztelt Hölgyeim, Uraim!

A bányásznapi mindenkor legfontosabb üzenete az volt, hogy köszöntsük azokat, akik nehéz körülmények között dolgoztak, dolgoznak. A bányásmunka, az egymásra utaltság, az egymásra történő odafigyelés szükségessége olyan közösségeket teremtett, melyek



értékhardozóként a mai napig is működnek. A hagyományok ápolása fontos szerepet töltött és tölt be a bányász ember életében. Sok egykori bányavidéken, ahol már évtizedekkel ezelőtt betömedékeltek az aknát, még mindig elevenen élnek a hagyományok, tartanak bányásznapot, összejárnak az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület rendezvényein, a helyi bányászszakszervezet helyiségeiben. S amíg ők emlékeznek, addig él a szakmakultúra, beszélnek a megőrzött tárgyi emlékek, új nemzedékek génjei öröklítik át a bányász-identitást. A következő napokra sikeres ünnepségeket kívánok a vállalatoknak, a

bányász településeknek.

Fiziológiai mérések is alátámasztják, hogy jelenleg is vannak olyan bányászati munkák, amelyek bizonyos idő után maradandó egészségkárosodást okozhatnak. Korábban a szénkölfejtésen munkát vállalók és a fúrotornyoknál dolgozók kordkezdésményes nyugdíjban részesülhettek. Sajnos a törvényi

hátter megszűnése után új szabályozás nem született! Ezt várják az érintett bányászok, mert tudják, hogy 65 éves korukig nem képesek megfelelő fizikai állapotban ellátni feladataikat.

Tisztelt Miniszter-helyettes Úr! Tisztelt Államtitkár Úr!

A Nemzeti Energia- és Klimaterv ez év végéig ismereteink szerint elfogadásra kerül. Bizakodunk benne, hogy segíteni fogja a munkahelyek jelentős részének megőrzését, új munkahelyek létrehozását.

A magyar bányaipar lehetőségei és jövője függ az európai és a nemzeti iparpolitikától, szabályozástól, a környezeti szempontokat is figyelembe

vevő nyersanyag politikától.

A természeti erőforrások hasznosításához kell a bányászati szaktudás, tapasztalat, kell a szakképzett munkaerő. A Magyar Bányászati Szövetséggel együttesen abban vagyunk érdekeltek, hogy a termelés fenntarthatóvá váljon, a bányászatban munkát vállalók érezzék a kiszámíthatóságot, tisztes jövedelmükből családjukat is eltartassák. Ahol pedig változtatásra van szükség, az igazságos átmenetet biztosítani kell a munkavállalók számára, amelyet segíthet az európai szénplatform várhatóan jelentősen emelkedő finanszírozási kerete. Kell a szaktudás, a nemzetközi tapasztalatok megismerése és magyarországi hasznosítása, amelyben a Magyar Bányászati és Földtani Szolgálat tapasztalataink szerint jelentős erőfeszítéseket tett és tesz.

Tisztelt Ünneplők!

A 69. Bányásznapi szervezéséért, technikai lebonyolításért szeretnék köszönetet mondani a művelődési intézmény vezetőinek, munkatársainak is. Köszönöm a nyilvánosságot biztosító sajtó képviselők jelenlétét.

A 69. Bányásznapi Központi ünnepséget Kovács László volt oroszlányi bányász és a mai napon BDSZ Művészeti Nívódíj elismerésben részesülő költő Csendes a Bányásznapi című versének optimista szakaszával szeretném megnyitni:

Szénporos arcok, hűsége társak
lent egymás életére vigyáznak,
mindenki elveszik, ha hibáznak,
egymásnak Jó szerencsét kívánnak.
Így élnek ők külön kis családban,
együtt vannak örömben, bánatban.
Bányászok, az évben miénk egy nap,
nem feledünk. Éljen a Bányásznapi!

Jó szerencsét!

Dr. Kaderják Péter államtitkár köszöntő beszéde

Tisztelt bányászok és kohászok! Kedves vendégek!

Nagyon nagy örömökre szolgál, hogy megtisztelő meghívásuknak eleget téve, a mai napon újra együtt ünnepelhetek a magyar bányász és kohásztársadalommal, s egyúttal

tűnő 54 százalékkal haladta meg az előző évi szintet. Természetesen ehhez az is kell, hogy ezt a számot nehéz évek előzzék meg, de azt gondolom, hogy ez a szám valóban kiemelkedő teljesítmény. Régen lehetett olyat olvasni a magyar bányásatról, hogy az ipari termelést a

hogy ha ilyen problémák felmerülnek, akkor minden remélhető hazai és európai uniós lehetőséget, forrást kihasználjunk arra, hogy ezen a problémán nyihitsünk.

A megújult szénhidrogén és egyéb bányászati koncessziós eljárásoknak köszönhetően az ugyancsak az elmúlt évben a hazai szénhidrogén termelés volumene növekedni kezdett. A kőolajtermelés 16, a földgáztermelés 5 százalékkal emelkedett, annak ellenére, hogy évek óta olyan prognózisokkal dolgozunk, amelyben pl. a hazai földgáztermelés szigorúan csökkenő pályán van és néhány év múlva meg kéne szűnnie. Szerencsére azt látjuk, hogy ez a tendencia éppenséggel nem így van, hanem fordulatot látunk ezen a területen.

A következő években ezeken a területeken az eddigieket is meghaladó további jelentős bővülést várunk, és ezek az eredmények sokban hozzájárulnak ahhoz, hogy hazánk energetikai importfüggősége csökkenjen. A pályázati szektor teljesítménye növekedésének egyszerű okai vannak. Újra lelkületben vannak olyan ágazatok, amelyeknek szüksége van nyersanyagokra, az alapanyagokra. Az energiaszektor esetében persze ez szinte állandó igény, viszont az építőipar dinamikus növekedése magával húzza a bányászatot is. Elég, ha csak a vasúti fejlesztésekre, vagy az épületek esetében a betonhoz szükséges kavicsra, homokra, cementre gondolunk, amelyek kitermeléséhez és előállításához elengedhetetlenek a különböző hazai lelőhelyek, bányák termékei.

De nem csak az építőiparnak van szüksége a bányászati szektorra. Tapasztalhatjuk, hogy a hazai ipar bővülésével további fejlődésre nyílik lehetőség a hazai kohászat területén is. Ez utóbbira kiváló példa, hogy a hazai járműipar bővülése következtében fokozódott az alumínium nyomásos öntészet és a vas öntészet termelése is.

Az eddigi eredményesség okán

is az Információs és Technológiai Minisztérium idén újabb bányászati koncessziókat hirdetett meg. A hetedik bányászati koncessziós pályázati körben ismét számos terület szerepel a felhívások között, amelyekre 2019. szeptember 25-26-án lehet a pályázatokat benyújtani. Szénhidrogén kutatás, feltárás és kitermelés céljából nyolc területre – Csongrád, Csorna, Érd, Kadarkút, Kisvárd, Nyírbátor, Pusztaszer és Zala-Kelet – geotermikus energiakutatásra, kinyerésre és hasznosításra – Gádoros -, lignit kutatásra feltárására és kitermelésére Sajókápolna területére hirdetett pályázatot az innovációs szaktárca, a koncessziós jog megszerzése céljából.

A kormány célja ezzel – és meg kell jegyeznem kiemelt energia stratégiai célja is -, hogy Magyarország energiafüggetlenségének erősítése a hazai energetikai importfüggőség csökkentése céljából aktivizálja ezt a tevékenységet. Hiszen ennek a célnak a megvalósításában nagyon fontos szerep jut a hazai megújuló és

hogy azon híreket olvassuk, nem arra vonatkozó hírekkel találkozunk a médiában sem, hogy bezárni, rekultiválni kellene bányászati üzemeket, hanem az újranyitás, a fejlesztés miatt a társadalmi elfogadottságért kell, bizonyos területeken a szakmának megküzdnie. Ez tehát egy olyan feladat, amit kiemelten kell majd a jövőben is figyelembe venni.

A hagyományos energiaforrások hasznosítása egyben olyan eszköz is, amellyel hazai munkahelyek és beszállítói láncok teremthetők, az egykori ipar és bányavidékek szociális és gazdasági helyzete is javítható, hiszen helyi és központi adóbevételeket eredményező, az ország külkereskedelmi mérlegét javító gazdasági tevékenységekről van szó. Ezért mindenképpen fontosnak tartom, hogy erre figyelemmel, kormányzati döntés született tavaly nyáron, az Energetikai Ásványvagyon-hasznosítási és Készletgazdálkodási Cselekvési Tervről és az ahhoz kapcsolódó intézkedések elfogadásáról. Úgy vélem,



módban áll átnyújtani az ünnepség keretében a szakma kiválóságainak járó miniszteri elismeréseket.

Az ünneplésre további okot ad, hogy Kazincbarcika 65 évvel ezelőtt kapta meg a városi rangot. Ez úton gratulálok a város vezetésének és minden polgárának és kívánok sikerekből gazdag jövőbeni fejlődést Kazincbarcika településnek.

Kezdem azokkal a hírekkel, amelyek – azt gondolom -, hogy optimizmusra kell, hogy okot adjanak a bányász közösség számára. Sok év nehéz időszak után az elmúlt években a bányászati szakma olyan teljesítményt nyújt, olyan növekedést produkál, amelyet régen láttunk Magyarországon. Erre utalva jelzem, hogy épp a napokban jelentek meg arról hírek, hogy a tavalyi, 2018-as évhez hasonlóan, idén is jó évre számíthat a bányásztársadalom. Jó eséllyel tíz százalék körüli bővülésre számíthat a szektor, ebben az évben is. A KSH adatai alapján a hazai bányászat termelése a tavalyi évben a hihetetlennek

bányászat húzta fel. Ez a tavalyi évben újra előfordult.

Az ágazat helyzete – többek szerint -, még kedvezőbb, mint ahogy azt az adatok mutatják. Az anyagkitermelés 42 százalékkal, a homok, kavicskitermelés 15 százalékkal, a kőtermelés 24 százalékkal, a perlit termelés pedig 8 százalékkal nőtt, tavaly. A szénbányászat termelési volumene ugyan kisebb súlyú, ezen az eredményen belül, de a villamosenergia-termelésben és az energiaellátás biztonságát tekintve, a viszontai és bükkábrányi lignittermelés ma is nagyon jelentős szerepet tölt be hazánkban.

Itt szeretném megjegyezni, és reflektálni Rabi elnök úrnak a megjegyzésére is, hogy természetesen azt látni kell, hogy a lignitbányászat és az arra épülő villamosenergia-termelés üzleti környezete nem kedvező. Ez problémákat jelent és jelenthet a jövőben. Természetesen itt, a kormány oldaláról mindent megteszünk, annak érdekében,



hagyományos energiahordozó-készletek nagyobb mértékű, költséghatékony és környezetkímélő hasznosításának. Felhívom a figyelmet a környezetkímélet fontosságára is, hiszen ma ott tartunk,

hogy a cselekvési tervben meghatározott feladatokat végrehajtásával megfelelő módon leszünk képesek kezelni a XXI századi bányászat földtudományi, környezeti és gazdasági kihívásait.

Hadd említsem meg, hogy a cselekvési terv végrehajtásához kötődő feladataink messze túlmutatnak a jelenlegi helyzet értékelésén alapuló megoldásokon. Végrehajtásuk új módszerek kidolgozását, kreatív megoldások tesztelését, és alkalmazását kívánja meg. Ezek eredményeként új utak nyílhatnak meg a hazai energetikai nyersanyag-gazdálkodás területén, és egyúttal szintet léphet a hazai bányászat is, lépést tartva a modern kor fejlődési dinamizmusával. A miskolci egyetemen folyó kutatások, vagy a szénhidrogén-bányászat területén alkalmazott korszerű megoldások mind kiválóan illusztrálják, hogy az idő, ebben a szektorban, nem állt meg, hanem kifejezetten felgyorsulni látszik.

A cselekvési tervre visszautalva,

szeretném Önökkel közölni, hogy megvizsgáltuk a bányavállalkozók közterheit, illetve javaslatot tettünk a bányajáradék fizetésének egyszerűsítésére. Vizsgáljuk a geotermikus beruházások kezdeti, magas földtani kockázata pénzügyi kezelésének lehetőségeit, a kockázatmegosztás lehetőségét a bányavállalkozókkal, valamint a nem hagyományos szénhidrogén-kutatást és feltárást is ösztönözni kívánjuk.

A kormány továbbra is gondoskodni kíván a bányászati múzeumok stabil működéséről, illetve szemléletformálási és társadalmi programot dolgoz ki a bányászati szakmakultúra megőrzésének és társadalmi beágyazódásának elősegítése érdekében. S itt üdvözlöm azt

a kezdeményezést is, ami a bányászati nyílt napokra vonatkozik. Ehhez a szemléletformáláshoz a bányászati szakmakultúra újra elfogadottá és megbecsültté válásához jelentősen hozzájárulhat.

Emellett a Magyar Bányászati és Földtani Szolgálattal közösen vizsgáljuk az alacsony széndioxid kibocsátású tisztaszén-technológiák alkalmazási lehetőségeit, felülvizsgáljuk az állami földtani adatok, adatgazdálkodási rendjét, kialakítjuk és fejlesztjük az energetikai ásványi nyersanyag-készletek egységes földtani információs rendszerét.

Az ásványvagyon nyilván-tartás, adatkezelés és nyersanyag-feltárás nemzetközi szempontoknak is

megfelelő fejlesztése érdekében, valamint megvizsgáljuk a bányászati adatszolgáltatás bővítésének a lehetőségeit is.

Ezen a ponton, hadd ragadjam meg az alkalmat, hogy gratuláljak a Magyar Bányászati és Földtani Szolgálat vezetésének, munkatársainak, hiszen előd-intézetük, a Földtani Intézet, ebben az évben ünnepli alapításának százötvenedik évfordulóját, s ezzel talán az első igazi magyar kutatóintézet megalapításának az évfordulóját is. Nagyon sok sikert kívánok a magam és a minisztérium vezetésének részéről is.

A magyar társadalom semmiképpen nem nélkülözheti a nagy hagyományokkal és szakmai tradíciókkal, valamint nemzetközi

szinten is elismert tudásbázissal és kompetenciákkal rendelkező hazai bányász és földtudós társadalom összetartozásának, értékelvű hivatástudatának és keresztény alapértékekkel felvértezett közösségi szellemének példáját. Bár a föld ásványkincsei végesek, ugyanakkor bízom benne, hogy hazánk fejlődése újra felvirágoztatja a magyar bányászatot, amely reményeim szerint képes lesz lépést tartani az innovációs és technológiai kihívásokkal.

Mindez Kazincbarcikára, illetve a többi bányászvárosra is igaz. Minisztériumunk azzal a céllal jött létre, hogy ebben, Önöknek, segítséget nyújtson. Közös céljaink eléréséhez kívánok mindnyájuknak jó szerencsét!

Kitüntetettjeink

A 69. Bányásznapi alkalmából „**Kiváló Bányász**” kitüntető cím miniszteri elismerésben részesült:

Bánfi Zsolt a MOL Nyrt. műszakvezetője; **Bertaldó Imre**

művelet irányítója; **Suhaj András** a PERLIT 92' Kft. műszakvezető rakodógép kezelője; **Szabó Lajos** MOL Nyrt. kútmunkálati felügyelő, szakértője; **Tábi Benedek** Mátrai Erőmű Zrt VISONTA Bánya kotrómestere; **Tóth**

bányakapitány; **Dr. Várhegyi András** a Bányavagyon hasznosító Kft. környezetvédelmi vezetője; **Veres Imre** a Magyar Bányászati és Földtani Szolgálat elnökhelyettese.

Sándor a Pusztadericsi Földgáztároló kompresszor és gázelőkészítő berendezés kezelője; **Veréb László** a Jász Nagykun Szolnok Megyei kormányhivatal Bányászati Osztály

Tibor úrnak, Mogyorósbánya község polgármesterének.

A **Bánya-, Energia- és Ipari Dolgozók Szakszervezete**



a KÖKA Kft. bányavezetője; **Czeglédi Sándor** a RIKOPET Kft. gázelőkészítő berendezés kezelője; **Cseh Gábor** az MMBF Földgáztároló Zrt. termelőmestere; **Csordás István** a COLAS Északkelet Kft. bányászati munkagépkezelője; **Farkas Gusztáv Balázs** a Wienerberger Zrt. bányamestere; **Frei Zsolt** a BAUMIT Kft. fűrőmestere; **Hadi Ottó** az O&G Central Kft. operátora; **Hajdú Lajos**



Mátrai Erőmű Zrt. Bükksábrányi Bánya szállítóberendezés főgépésze; **Hatrágyi Tamás Lukács** a Lasselsberger Hungária Kft. Nyékládháza bányászati gépkezelője; **Illés István Róbert** a VÉRTESI Erőmű Zrt. földalatti villanyszerelője; **Kiskovács Pál** a Duna-Dráva Cement előmunkás, robbantás-vezetője; **Krajnyák István** az ARGON-KER Kft. üzőkotró csoportvezetője; **Márton Béla** a VERMILION ENERGY Kft. csoportvezető geológusa; Megál Gábor a Magyar Horizont Energia Kft. termelési művezetője; **Molnár László** NITROKÉMIA Zrt. gépkezelő, karbantartója; **Molnár Ferencné** a MÁTRAI Erőmű Zrt. hidrogeológus mérnöke; **Osváth Sándor** OMYA Hungária Kft. termelésirányítója; **Sebő Attila** MECSEKÉRC Zrt. bányamérnöke; **Somlai Ottó** a GEOINFORM felszíni kútszervezetek

József a Magyar Földgáztároló MFGT Zrt. műszakfelelőse; **Tóth Sándor** a MOL Nyrt. rezervoár geológiai senior szakértője; **Vlasic István** a RIKOPET Kft. gázelőkészítő berendezés kezelője.

„**Miniszteri Elismerő Oklevél**” elismerésben részesült:

Béres Dezső a COLAS Északkelet Kft. üzemvezetője; **Dr. Bokányi Ljudmilla** a Miskolci Egyetem intézeti tanszékvezetője; **Csorba Gergely** a Magyar Horizont Energia Kft. fűrés és kútmunkálati vezetője; **Csuti Nóra** az O&G CENTRAL Kft. környezetvédelmi szakértője; **Halász Orsolya** a RAG Hungary Kft. gazdasági vezetője; **Halupka Gábor Ernő** Magyar Bányászati és Földtani Szolgálat hivatali főtanácsosa; **Hulicskóné Lehoczky Mariann** a Mátrai Erőmű Zrt. kiemelt szakértője; **Kovács István János** a Baranya Megyei Kormányhivatal osztályvezetője, bányakapitány; **Mentes Béla** Rotary Fűrés Zrt. főfűrőmestere; **Molnárné Róna Éva** a MECSEKÉRC Zrt. radiometriai laboratórium vezetője; **Ormándy Szilárd Róbert** a TESZT Kft. bányászati szakág-vezetője; **Papp Tímea** MÁTRAI Erőmű Zrt. bányatechnológusa; **Szabó Tibor** a BDSZ titkárságvezetője; **Szeifert Konrád** a Jász Nagykun Szolnok Megyei Kormányhivatal bányafelügyeleti főmérnöke; **Szőcs Péter György** a Borsod Abaúj Zemplén Megyei Kormányhivatal osztályvezetője,



A „**Magyar Bányászatért**” szakmai kitüntetésben részesült:

Fennállásuk jeles jubileuma alkalmából

A Miskolci Egyetem 70 éves jubileuma kapcsán **Prof. Dr. Szűcs Péter** a Műszaki Földtudományi Kar dékánja; A TESZT Kft. 30 éves jubileuma jegyében **Dr. Miklós Pál** ügyvezető igazgató;

Szakmai életútja elismeréseként: **Kuris Károly** a BASALT KÖZÉPKŐ Kft. üzemvezetője.

Bányász Szolgálati Oklevelet vett át

40 éves szolgálatért: **Adorján Imre** a BASALT Középkő Kft. főenergetikusa; **Anger Tamás** a ROTARY Fűrés Zrt. Senior EBK specialistája, az Üzemi Tanács elnöke; **Dr. Bokányi Ljudmilla** a Miskolci Egyetem Műszaki Földtudományi



Kar intézeti tanszékvezetője; **Gál József Tibor** a GEOINFORM felszíni kútszervezet műveletirányító; **Nagy Sándor** az MMBF Földgáztároló termelőmestere; **Severnyák János** a Bányavagyon Hasznosító Kft. miskolci fióktelep-vezetője; **Tóth Zoltán** a ROTARY Fűrés Zrt. Vitlász szervizek csoportvezetője.

35 éves szolgálatért: **Behina László** a Perlit 92' Kft. örlő üzem csoport vezetője; **Lukács**

bányafelügyeleti főmérnöke.

30 éves szolgálatért: **Balatonai István** a Kardoskúti Földgáztároló műszakfelelőse; **Dr. Debreczeni Ákos** a Miskolci Egyetem Műszaki Földtudományi Kar dékánhelyettese; **Pál Sándor** a Zsanai Földgáztároló kompresszor és gázelőkészítő berendezés kezelője; **Tóth Gábor** a Hajdúszoboszlói Földgáztároló műszakfelelőse.

25 éves szolgálatért: **Takács János** az Északdunántúli Vízmű Zrt. bányauzemi diszpécser

10 éves szolgálatért: **Krajnyák István** az Argon-Ker Kft. üzőkotró csoportvezetője

A **Bánya-, Energia- és Ipari Dolgozók Szakszervezete Elnöksége**



a településen élő aktív- és nyugdíjas bányász közösségek támogatásáért, a bányász emlékek és hagyományok ápolásáért a helyi szervezetek javaslatára **emléknapot és ezüst bányászgyűrűt** adományozott

Campanari-Talabér Márta asszonynak, Várpalota város polgármesterének; **Fekete Zsolt** úrnak, Salgótarján város polgármesterének; **Bencze Péter** úrnak, Vadna község polgármesterének; **Igó István** úrnak, Vértessomló község polgármesterének; **Juhász István** úrnak, Apc község polgármesterének; **Gábor Dezső** úrnak, Farkaslyuk község polgármesterének; **Havrancsik**

Elnöksége Elismerő oklevelet adományozott **Kazincbarcika várossá nyilvánításának 65. éves évfordulója alkalmából** a város önkormányzata részére, valamint a településen élő aktív- és nyugdíjas bányász közösségek támogatásáért, a bányász emlékek és hagyományok ápolásáért a helyi szervezetek javaslatára **emléknapot és ezüst bányászgyűrűt** adományozott.

A **Bánya-, Energia- és Ipari Dolgozók Szakszervezete Elnöksége** a bányász kulturális örökség és hagyományörzés terén végzett kiemelkedő munkásságának elismeréseként **Művészeti Nívódíjat** adományozott a Bányász-Kohász Fúvószenekar és a zenekar vezetője **Patakfalvi Zoltán** részére. A Padragi Bányász Férfikórus és a kórus művészeti

vezetője **Kanyárné Grünvald Petra** részére. A Népház Show Formációs Tánc Egyesület és művészeti vezetője **Boros Ilona** részére. A Várpalotai Bányász Fúvószenekar és a zenekar karnagya Szellinger Tamás részére. **Kovács László** bányászöltő részére.

Kazincbarcika Város Polgármesteri kitüntetések szakszervezeti vezetőknek:

Éles Gáborné, a Borsodi Bányászok Szakszervezete Területi Tagozat Központi Üzemi alapszervezeti elnöke. **Kovács István**, a Borsodi Bányászok Szakszervezete Területi Tagozatának tiszteletbeli elnöke.

A bányászok és a bányászat alapozta meg Ajka fejlődését

A Bányászati Aknamélyítő Vállalat Bányászati Múzeumban álló kopjafájának a megkoszorúzásával kezdődött a 69. bányásznapi ünnepségsorozat augusztus 30-án. Köszöntőjében Blaskó Sándor, a Padragi Bányász Hagyományörző Kör elnöke elmondta, a bányák ugyan már bezártak, de a hagyományok élnek tovább. Amíg beszélünk róla, él a szakmakultúra. A bányászathoz vidám és tragikus dolgok is kötődnek. Itt, a kopjafánál azokra emlékeznek

padragi bánya legtragikusabb balesetében két kiváló fiatalember vesztette életét az iszapbetörés következtében. A mélyben sokat kellett hajtott háttal dolgozni, mégis egyenes gerincű emberek voltak a szakma képviselői. A bányamunkás a legkeményebb harcosa volt a társadalmi igazságosságnak. A mai értékvesztett világunkban a szegénység, a szolidaritás hiánya, a kivándorlás újra ismerős szavak, mint 80-90 évvel ezelőtt. Az idősök, a nyugdíjasok teher a mai politikai hatalom számára. Már 15 éve,

képviselője, a Csingervölgyért Egyesület elnöke ünnepi köszöntőjében elmondta, mi, akik egész nap a fényben a föld felszínén járunk, el sem tudjuk képzelni azok munkáját, akik több száz méter mélyen a sötétben küzdöttek az elemekkel, és nem tudták, feljönnek-e épségben a műszak végén, meglátják-e még egyszer a napsütést. Az ünnepségen Heckné Simon Anna verset mondott.

A Hild parkban álló emlékműnél délután koszorúzásra gyűltek össze az emlékezők. A város nevében Schwartz Béla, Dorner László és Pad Ferenc koszorúzott, majd a hagyományörző szervezetek tagjai hajtottak fejet az emlékműnél. A program azt követően a Molnár Gábor parkerdőben és a Bányászati Múzeumban folytatódott.

A múzeum udvarán a kopjafánál a város nevében Schwartz Béla, Gerencsér Hilda és Pad Ferenc, majd a bányász szakszervezetek képviselői helyeztek el koszorút, azt követően a bányász hagyományápolók tisztelegtek az emlékmű előtt, majd a bányásztelepi lakóközösség képviselőitében megjelentek koszorúztak. Ünnepi köszöntőjét Schwartz Béla polgármester a bánya mélyén játszódó történettel kezdte. Csikorog a láncos vonszoló, tompa puffanások hallatszanak, a maróhenger éles hangja betölti a tárnát. Ömlik a szén a jövesztés során, lapáttal csak néha kell rásegíteni. Hideg van. Az ember a csontjaiban is érzi a nyirkosságot, a támokról csöpögő víz csak fokozza ezt a hatást. Alig látunk a karbidlámpa fényénél, csak amerre a fejünk fordul. Durva kábelek, csövek ütvésztojében nem lehet botorkálni, annak csak elesés lehet a vége. Határozottan, de körültekintően célszerű haladni még akkor is, ha a huzat miatt jobbnak látna az ember, ha a vágat falához húzódná. A gumicsizma nem elég nagy, nem tudunk Népszabadságot tekerni a lábfejükre, így még a lábunk is fázik. Ahol már most járunk bűgö ventillátorok hangja üti meg a fülünket. Közül járunk a felszínhez.

Vajon hányszor szállt le az ajkai bányász a föld alá? Ötezerszer? Hatezerszer?

Aki néhányszor szállt le még talán félhetett. Néhány száz leszállás után a félelem megszűnik, helyét a bátorság, az elszántság és a kitarás veszi át. Ma is úgy emlékszem bányász barátaimra, mint a keménység és az egyenesség kitaró lovagjaira. Schwartz Béla hozzátette, 1967-ben a Pápai Textiles labdarúgójaként játszott a Pupon a Bányász Ifi ellen. Előre figyelmeztették, hogy kemény fiúk a bányászok, de

sportszerűek. Az arcukat soha nem feledi el. Mely baráták a homlokon, hosszú, megnyúlt állak az arc végén, melyen ülő barna szemek. Milyen beszédes valamennyiüké.

- Láttam őket, amikor bezárták a bányákat - mondta a polgármester. - A meleg, barna szemből eltűnt a tűz, a fejüket lehajtották, a szomorúság szinte tapinthatóvá vált. Büszkeségük

akik ezt véghezvitték. Utódaikra és a ma élő bányászokra is így gondolunk. Ők Ajka társadalmának ma is élő pillérei, oszlopai, teherhordó lényei. Meghajtom a fejemet valamennyi dicső bányász előtt és megszorítom azok kezét, akik ma is Ajka gerincét alkotják. Mélyen egymás szemébe nézünk, nem szólunk semmit, csak hallgatjuk a templom tornyából messze hangzó bányászdalt.



minden évben, akik nem győzhettek az elemekkel való küzdelemben. Padragkúton a Bányászati emlékműnél gyűltek össze az egykori bányászok és a hagyományörzők. Karnics Miklós, a Bányász Hagyományörző Kör tagja elmondta, a szén, a bányászat indította el az egykori kistelepüléseket az élhető várossá válás útján. Az iparágak meghatározó szerepe volt abban, hogy az idén Ajka várossá nyilvánításának 60. évfordulóját ünnepelhetjük.

A bányászat hazánkban ösidők óta létezik, volt, amikor támogatást, máskor helytelen intézkedésekkel bénították a fejlődését. A bányászok tudták annak veszélyességét, mégis vállalták a munkát a föld alatt, kitéve az elemi erők mindent elsöprő erejének. Ebben a küzdelemben nem volt helye a széthúzásnak, az egymásra utaltság, a bizalom, a szolidaritás és a szakmai tudás garancia volt arra, hogy a természeti erőkkkel sikeresen vegyék fel a küzdelmet. Karnics Miklós, aki büszkén vállalja bányász múltját, kiemelte, a család kenyeréért, az emberibb társadalomért folytatott harcban vállalták a kemény munkát, a szenvedést, olykor a halált is. Van egy mondás, mely szerint, amikor a bányász a mélybe száll, magára ölti a halál ingét. Ezt az inget 22 padragi bányásznak nem sikerült levetnie. A

hogy bezárt az utolsó szénbánya Ajkán. A város megtalálta az utat a fejlődéshez a városvezetésnek köszönhetően. A bányászoknak életük egy darabja, lelkük egy része visszavonhatatlanul a föld alatt maradt. Az emlékműnél Ajka város önkormányzata nevében Schwartz Béla polgármester, Pad Ferenc tanácsnok és Dorner László képviselő koszorúzott. Elhelyezte a megemlékezés koszorúját Puskás Károly, a településrész önkormányzati képviselője, valamint az ágazathoz kötődő civil szervezetek, szakszervezetek, hagyományörző egyesületek tagsága. Majd a Padragi Művelődési Házban folytatódott a rendezvény, melyen Blaskó Sándor a Padragi Bányász Hagyományörző Kör elnöke méltatta a megemlékezés fontosságát.

Lent a sötétben, veszélyek közt küzdöttek az elemekkel

Szombaton reggel az Ajka Városi Bányász Fúvószenekar adott zenés ébresztőt Csingerben, Padragkúton, a Bányásztelepen és a belvárosban. Egy órákor a Csingervölgyért Egyesület tagsága és Dorner László, a Bányásztelep és az Óváros önkormányzati képviselője, aki családjá révén kötődik az iparághoz, megkoszorúzta a csingeri emlékparkban álló Bányász emlékművet. Gerencsér Hilda, a városrész önkormányzati



megmaradt, talán ez a magyarázata, hisz nem tűntettek, nem sírtak, nem panaszkodtak. Álltak, mint a szobrok az utolsó csille szén mellett. Ez az utolsó kép, ami ebből a dicső múltból, mint emlék megmaradt. Most már az emlékek rendezésén a sor. Már nem elég a csingervölgyi bányászati múzeumot fejleszteni, valamennyi bánya megköveteli a jogát az emlékezésre. A Jókai bánya helyét visszaadták a természetnek. A padragi bányaterületből már mi alakítottunk ki bányakertet, ahol az ottani bányászokdás tematikus bemutatását tervezzük, a munkálatok már folynak. Csingervölgyben lebontottuk a régi irodaépületeket, ez vár most az Ármin bányára is. Megszereztük a területet, lebontjuk a tönkrement épületeket, de megőrizzük azt, ami fontos lehet az utókornak. Ilyen például a karlik tárcsás szállítógép, amelyet 1922-ben gyártottak a Skoda művekben. Csingervölgyet múzeumi negyeddé kívánjuk fejleszteni, aminek érdekében létrehoztuk a Csingervölgy kft-t. A bányász sors nehéz volt, sokszor végződött tragédiával. Akik az életüket áldozták e nemes munkáért, emlékét megőrizzük. A gyermekeket megtanítjuk a bányászathoz kapcsolódó ismeretekre, amelyek a hivatás továbbélését biztosítják. Ajka mai vezetői tudják, hogy a bányászat alapozta meg a várossá válást, és hálások azoknak,

Jó szerencsét kedves barátaim!

A köszöntőt kulturális műsor követte. A Molnár Gábor parkerdő színpadán többségében ajkai szereplők szórakoztatták a tömeget. Ajka Varos Bányász Fúvószenekara és az Ajka-Padragkút Táncegyüttes Senior csoportja Fodor Eszter együttes vezető irányításával, saját koreográfiával, Mezőföldi táncok vidám, hangulatos műsora nagy sikert aratott a népes közönségnél. A Dinamik rock and roll klub fiataljai, valamint a Bodza együttes tagjai műsorát nagy taps követte. Utánuk a veszprémi Pannon Várszínház művészei léptek színpadra. A Csingervölgyért Egyesület tagjai bográcsban gulyást főztek, amiből jutott mindenkinek. A fellépő gyerekeket süteménnyel kínálták. A programsorozat zárásaként a megemlékezők az 1909-es 55 áldozatot követelő bányaszerencsétlenség emlékművéhez vonultak fáklyákkal. Az aknánál Heckné Simon Anna szavalt, majd elénekelték a Bányászhimnusz.

Vasárnap a csingeri kápolnában Bakos Frigyes esperes az élő és elhunyt bányászokért és családtagjaikért mondott szentmisét, a Padragi Bányász Férfikórus közreműködésével. Délután a padragkúti Bányász Kegyeleti és Emlékparkban koszorúzással zárult a három napos programsorozat.

Tisler Anna

Bányász emlékműavatás Kazincbarcikán

A Kazincbarcikai Egressy Béni Művelődési Központ mellett, kulturált és méltó környezetbe helyezték át az ősi szakmánkra emlékeztető bányász szobrárt. Az emlékhely avatásán, amely megelőzte a központi bányásznapi ünnepséget, beszédet mondott Szőke András, a Borsodi Bányászok Területi Tagozatának elnöke. Az alábbiakban ebből a beszédből idézünk.

„Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Ezen a napon a bányásztársadalom egy dicső múltú szakmára, a szakmát magas szinten művelő bányászokra, valamint a bányabalesetben elhunyt mártírjaira emlékezik egy szál virág, egy koszorú elhelyezésével. Tehetjük most ezt egy olyan csodálatosan kialakított környezetben, amely méltó emléket állít azon bányásztársainknak, akik munkájuk végzése során életüket áldozták a természettel vívott csatában. Az emlékpark kialakításának gondolata és kivitelezése elszántságot, kitartást és kiváló szakmai tudást igényelt. Szerencsére, sok évvel a bányák bezárása után is fellelhetőek ezek a tulajdonságok. Ez is bizonyítja, hogy az a szellemiség, szakmai kultúra, összefogás, ami a bányász emberekre jellemző volt ma is tapasztalható.

Azt hiszem, mindannyiunk nevében mondhatok köszönetet Szitka Péter polgármester úrnak és mindazoknak, akik hozzájárultak ahhoz, hogy ez létrejöhessen. Külön köszönöm, hogy közel 30 évvel a térségben történő nagyüzemi szénkitermelés befejezése után sem felejtik el azt, hogy valamikor a város életét, az emberek mindennapjainak alakulását nagy részben a bányászat határozta meg. Ezzel a szemlélettel tovább örökítik kultúránkat, hagyományainkat és mindazt, ami a szénbányászat évszázados múltjából, mint hagyaték ránk, utódokra maradt.

Tisztelt Ünneplők!

A Borsodi Bányászok Területi Tagozata ebben próbál meg élenjárni. Megyénkben több mint 60 településen, 180 Kollégával fogjuk össze a 2000 fős tagságot. Segítjük bányásztársainkat és azok családját. Lehetőséget biztosítunk arra, hogy alkalmanként találkozhasanak régi Kollégákkal. Szerencsére van igény az ilyen jellegű összejövetelekre. Ezen túlmenően azokon a településeken ahol emlékmű, emléktábla jelzi, hogy ott valamikor a bányászaté volt a főszerep a megemlékezéseken



lerőjük tiszteletünket. Köszönöm Kollégáimnak ezt az áldozatos és önzetlen tevékenységet. Köszönöm az önkormányzatoknak, a hagyományörző csoportoknak, akik örömmre egyre többen vannak, hogy összefogva

egymást kiegészítve mindenki a maga területén hozzáadva a tudását tartja felszínen az egykor szebb napokat megélt szakma eszméiségét.

Tisztelt Bányászok, Hölgyeim és Uraim!

A bányász szakmának, a bányásztársadalomnak történelme során sok olyan jellemzője volt, amelyek talán más területen nem voltak ennyire erősek. Gondoljunk az elszántságra a kitartásra az egymás iránti felelősségtudatra az összefogásra, az önzetlenségre, a tiszteletre. Elszánt vírára, kitartásra a természet erőivel vívott csatában, felelősségtudatra, mert munkánk során minden percben felelősek voltunk bajtársunkért, összefogásra, hiszen a mi szakmánkban csak közösen érhetünk el sikereket, tiszteletre a föld mélyében rejlő kihívásokkal és embertársainkkal szemben.

De van három olyan, csak ránk vonatkoztatható ismerv, amit más szakma nem, vagy csak részben tudhat magáénak. Ez a három tényező a köszönetünk, az egyenruhánk és a himnuszunk. Legyenek nagyon büszkék erre, és még sokszor hangozzon el a Jó szerencsét, legyen alkalmuk bányász egyenruhában hallgatni vagy akár énekelni a Bányász Himnusz sorait.

Kívánok Önöknek ehhez jó egészséget, boldog hosszú életet! Jó szerencsét!”

BÁNYAMUNKÁS

Mit üzen a múlt?

A bányatárszládáktól a kötelező biztosításig

Már a XII. századtól találunk írásos nyomokat arról, miképpen igyekeztek segíteni magukon és társaikon a bányászok, hiszen ők végezték a legveszélyesebb munkát. A bányatárszládákat (a bányász segélyező szervezetek vagyonukat fémpántos, különleges zárrakkal felszerelt ládákban őrizték) alakítottak önkéntes alapon betegség, munkaképtelenség esetére, továbbá orvosi-, gyógyszer és temetkezési segélyre, később özvegyek és árvák ellátására. A bányamunkások és a bányatulajdonosok befizetett járulékait képezte pénzügyi alapokat, melyet bányászlegénység kezelt.

A bányatárszládák a 15. század végén, a 16. század elején terjedtek el. Az első hazai bányatárszláda 1496-ban az alsó-magyarországi bányavidéken jött létre. A körmöci kamaragróf, Thurzó János járult hozzá a társzláda alakításhoz.

1778-ban II. József elrendelte, hogy a kincstári bányákban is szervezzék meg a bányatárszládákat.

Egyéb az ipari és mezőgazdasági munkavállalókat érintő betegápolási segélyezési formákról alig tudunk. A céhek ugyan felvállalták a beteg legények és özvegyek segítségét, de ez csak szűk kört érintett.

Az 1840-es évektől, sorra jelentek meg az olyan törvények, amelyek kötelezték a munkáltatókat a beteg vagy balesetet szenvedett munkások támogatására.

Az 1840; XVI. törvénycikk a kereskedőkről” volt az első, amely rendelkezett a beteg alkalmazottak ellátásáról. A „kereskedő tanítványa” a kereskedőtől például betegség esetén „orvosi ápolást” kérhetett. Az „1872; VIII. törvénycikk az ipartörvény” alapján az iparos a tanoncot „köteles betegség esetében ápolásban részesíteni.” A gyárost kötelezte, hogy a munkásokkal való bánásmódot megbetegedés vagy szerencsétlenség esetére munkarendben szabályozzák. Az „1875; III. törvénycikk a nyilvános betegápolás költségei fedezéséről” szerint a munkaadó 30 napig volt köteles fizetni a nyilvános gyógy- és betegápolási, „szülhási” költségeket, ha az ápoltak és hozzátartozóik vagyontalanok voltak. Az „1875. évi XXXVII. törvény a kereskedelemről” kimondta, hogy a „kereskedősegéd, aki szolgálat teljesítésében véltlen baleset miatt ideiglenesen gátoltatik, igényeit a fizetés és az ellátáshoz hatheti időtartamra el nem veszi.” Az „1876; XIV. törvénycikk a közegészségügy rendezéséről” a nemzetközi egészségügyi törvényalkotásban is jelentős. „Egységbe foglalja az egészségügy különböző ágait, meghatározza az állam, a törvényhatóság és a községek teendőit.” Itt és most csak azt emeljük ki, hogy a hajózási egészségügyet az állam felügyelete alá helyezték, mely munkások megbetegedése esetére biztosította a

szükséges ápolást.

A szakmai munkások betegség esetén való segélyezését célul tűzték ki az 1860-as évektől sorra alakuló korai szakszervezetek, amelyek segélyezőegyesületekként működtek. Az 1870-ben megalakult Általános Munkás Betegsegélyező és Rokkantpénztár, mely „hivatva van arra, hogy az összes gyári és társulati segélypénztárakat kebelébe felvegye és így országra nézve ama intézménnyé válni, amelyhez minden munkásnak tartoznia kellene és amelybe minden gyáros és munkaadó munkásait felvételni kénytelenítsék.” Az Általános Pénztár célul tűzte ki, hogy a munkás „betegségben illően segélyeztessék, rokkantság esetére fenntartassék és halál esetére temetkezési járulékot, hátramaradtjainak gyámolítást biztosítson.” Az Általános Pénztár a befizetett díjakból biztosította a rászorulóknak a kórházi költségeket, az orvosi ellátást, fizetett készpénz segélyt. A térítési díjak mértéke függött a tag besorolásától. Az Alapszabályban rögzített besorolás meghatározta a pénztárba való belépés időpontja, az életkor, a munkabér nagysága. A pénztár 12 és 60 év közötti tagokat vett fel soraiba. A Pénztár sokirányú tevékenysége vonzóvá tette az odatartozást. A gyárak sorra szerződtek a Pénztárral, kötelezővé tették alkalmazottaiknak a belépést. A nagyobb városokban un. előhelyeket hoztak létre.

1891-ben a budapesti Dob utcában létrehozták rendelőintézetüket, belgyógyászati, sebészeti, szemészeti, ideggyógyászati, bőr- és urológiai, fül-, orr és gégeszeti rendelés, nőgyógyászat, fogászat működött. Jól felszerelt laboratórium is a biztosítottak rendelkezésére állt. 1899-ben itt már nyolcágas kórház és vizgyógyintézet működött.

Az „1884;XVII. törvénycikk ipartörvény” szabályozta először a munkások betegség esetére szóló biztosítását. Az ipartörvény kimondta: az ipartestület feladata a segélypénztárak kialakítása, de ezt nem tette kötelezővé, így továbbra is önkéntes maradt. A törvény hatálybalépése után a nagyobb gyárakban számos vállalati pénztár alakult. A kötelező biztosítás 1891-es bevezetése előtt, a különféle önkéntes vállalati betegsegélyező pénztáraknál a biztosítottak létszáma az összes munkás mintegy 40%-át tette ki.

Az önszegélyező szervezeteken kívül létezett magánjogi munkaszervezős keretében az a munkaadói kötelezettség, mely törvényben írta elő, hogy a munkaadó köteles gondoskodni meghatározott ideig megbetegedett alkalmazottjáról. A bányatárszládák mintájára a nagyipari vállalatok munkaadói is létrehoztak munkásaik betegség-, baleset-, temetkezés-,

nyugdíj-, özvegyi és árva ellátás esetére pénztárakat, melyek fenntartásához a munkások béréből 4-6 százalékot levontak, és bizonyos összeget ők is befizettek.

A kiegyezés utáni gazdasági fellendülés, az ipari fejlődés a munkásság számbeli növekedését hozta magával. Egyre sürgetőbbé vált a biztosítás állami rendezésének ügye. Baross Gábor akkori kereskedelemügyi miniszter terjesztette a parlament elé az „1891; XIV. törvénycikk az ipari és gyári alkalmazottak betegség esetén való segélyezéséről” a kötelező biztosítás törvényét. Kötelező védelem alá estek az ipartörvény hatálya alá tartozó vállalatoknál foglalkoztatottak, a bányákban, kohókban, nagyobb építkezéseken, vasúti üzemeknél és ezek gyáraiban, a postánál, a távbeszélésnél, a hajózásban, hajóépítésben, a fuvarozásban, szállítmányozásban raktározásban a 8 napnál hosszabb ideje dolgozók, ha napi bérük nem haladja meg a 4 forintot. Önkéntes tag lehetett minden olyan személy, aki: 8 napnál rövidebb ideig foglalkoztatott, napi 4 forintnál több kereső, háziiparban foglalkoztatott, önálló iparos, mezőgazdasági vállalatok vezetői és munkásai, a felsoroltak családtagjai.

Akötelezőbiztosításesetébenajárulékot kétharmad részben az alkalmazott, egy harmadrészben a munkaadó fizette. A betegsegélyező pénztárak az orvosi-, kórházi-, gyógyszerekkel, gyógyászati segédeszközökkel való ellátást biztosították. A pénztári tagnak legalább négy hét gyermekágyi segély járt. A három napnál tovább tartó keresékteptelenség esetén táppénzt fizettek, de „legalább húsz héten át.” Ezek a kifizetések alacsony mértékűek voltak. A törvény rendelkezett arról is, hogy magasabb segélyt lehessen utalni a Pénztár bevétele mértékétől függően, de csak akkor, ha a járulék az átlagos napibér 2 százalékát nem haladta meg.

Az 1891; XIV. törvénycikk életbelépését követően folyamatosan nőtt a biztosítottak száma: 1891-ben 446 618 fő, 1898-ban 616 937 fő.

A kerületi pénztárak biztosítottjai száma 273.215, ipartestületekben 73.543, gyári, vállalatiakban 178.280 magánegyesületi betegsegélyező pénztárakban 91.899 fő volt.

A bányatörvény alapján létesített bányatárszládák tagjai nem voltak kötelesek más betegsegélyző pénztárba belépni. A bányatárszládák szervezetét, a segélyezés mértékét, a járulékok nagyságát és a kezelés módozatait a bányatörvény, illetve az érvényben álló kormányrendeletek szabályozták. Ha valamely, a bányatörvény alapján létesített társzláda az általa gyakorolt, betegsegélyezést a bányászati és kohászati iparban alkalmazottakon és hozzátartozóikon kívül másokra is

kiterjesztette, illetve tagjaiul másokat is felvett, ebben az esetben ezen tagokra nézve a járulékok legmagasabb és a segélyezés legcsekélyebb mérve tekintetében a törvény rendelkezéseihez volt köteles alkalmazkodni.

A szerteágazó feladatokat a szétaprózott, egymással kapcsolatban nem álló pénztárak nem tudták maradéktalanul ellátni, sok esetben még a fennmaradásukat sem tudták biztosítani. Az is nyilvánvalóvá vált, hogy a 2 százalékos járulék nem elegendő a szolgáltatások javítására.

A szakemberek, a nagy pénztárak képviselői 1900-tól dolgoztak egy új biztosítási törvény előkészítésén, melynek a képviselőház elé terjesztése 1906 októberében megtörtént. Az „1907.évi XIX. törvénycikk az ipari és kereskedelmi alkalmazottaknak betegség, baleset esetére való biztosításról” kísérletet tett a betegségi biztosítás egységes, országosan központosított szervezetének kialakítására, valamint a baleseti biztosítás bevezetésére. Az törvény 1907.július 1-jén lépett életbe. A törvény egyesítette az összes betegbiztosító intézetet az Országos Munkás Betegsegélyező és Balesetbiztosító Pénztárba (Országos Pénztár), kivéve a bányászat, a közlekedés, a kereskedelem szaktbiztosító társaságait. A központi szervezet létrehozásával lehetővé vált az ország területén bárhol bekövetkező betegség, baleset azonos segélyezés, segélyek kiegyenlítése. Az erők központosítása több lehetőséget nyújtott a rászoruló biztosítottaknak és családjuknak. Megkezdődhetett a kórházak, szanatóriumok létesítése. Mindennek a megvalósítását e törvénycikk tette lehetővé. Az új biztosításra kötelezettek körébe több addig biztosításra nem kötelezett foglalkozást vontak be. A törvény benyújtásával egyidejűleg javaslat készült arra, hogy a kormánynak elő kell készíteni a mezőgazdasági munkásoknak és cselédeknek kötelező biztosítása bevezetését. Javaslatot fogadtak el arról is, hogy az új biztosítási törvényhez kell igazítani a bányatárszládák biztosítási szolgáltatásait.

A törvény az Országos Pénztár feladatává tette a betegségi és baleseti biztosítás országos ellátását. Az Országos Pénztár tömörítette az addig önállóan működő betegsegélyező pénztárakat a helyi szervezetek felügyelő és ellenőrző feladatát ellátva. A törvény életbelépése után megszűntek az ipartestületi betegsegélyzők és a törvényben előírt létszámot el nem érő szervezetek. Így a 397 különböző pénztár helyett 180 maradt, illetve alakult át. A helyi szervek önállósága nem szűnt meg teljesen, a betegségi biztosítást ellátták annak országos érvényű alapszabálya keretében. Alkalmazottaikat megválaszthatták,

fegyelmi ügyekben eljárhattak. A balesetbiztosítás területén az előkészítési munkálatokban, baleseti segélyezésben, ideiglenes baleseti járadékok fizetésében vettek részt.

Az Országos Pénztár feladatkörébe tartozott a biztosítottak és azok családtagjai betegsegélyezésének országosan egységes elvek szerinti megoldása. Az Országos Pénztár gondoskodott a kórházak, rendelőintézetek, gyógy- és üdülöhelyek működtetéséről. Intézte az egészségügyi ellátással, a balesetbiztosítással kapcsolatos tennivalókat. Megállapította az állandó baleseti járadék mértékét.

Mindezek ellátására 228 orvost alkalmaztak. Állásaik rendszeresítését javadalmazásukat a helyi szervek tisztviselői állapították meg. A pénztárak főorvosai 1909-ben megtárgyalták a szabad orvos választás lehetőségét.

A gyógy- és kötszerellátást (szállítást) országosan egységes elvek szerint rendezték. 1910-ben nyolc céggel kötöttek szerződést ennek biztosítására. 1908-ban az Országos Pénztár a Budapesti Gyógyszerész Testülettel megkötött egyezség alapján elérte, hogy a gyógyszer ellátás az összes gyógyszertár igénybevételével történjék.

A Pénztár sokirányú tevékenységéhez tartozott népbetegségek (gümökör) megelőzése. 1897-ben 25 ággal létrejött Szentendrén a munkásbiztosítás „üdülője”, ahol önálló intézményben próbáltak segíteni a tüdőbetegeken. A szentendrei gyógyház volt az első munkás üdülő-menház és munkásszanatórium Magyarországon.

Az Országos Pénztár létrejöttével indult meg a balesetek elhárítására, a foglalkoztatási betegségek megelőzésére, a vonatkozó szabályok kialakítására irányuló tevékenység.

A számos feladat ellátását, így a rehabilitáció, a kórházak, üdülöhelyek építését is nehezítette a pénzihiány. Jelentősek voltak a munkaadói elmaradások. A törvény nem adott lehetőséget a tartozások behajtására. 1907-ben hozták létre az Állami Munkásbiztosítási Hivatalt, amely felügyelte a betegbiztosítással foglalkozó pénztárak, társaságok, intézmények tevékenységét, ellenőrizte az orvosi, kórházi hálózatokat, a sor nem teljes.

Történeti visszapiillantásunkban az állami társadalmi biztosítási rendszer kialakulását igyekeztünk igen vázlatosan bemutatni a bányatárszládáktól az 1907.évi kötelező biztosítási törvény bevezetéséig. Az alapos, mindenre kiterjedő szakmai munka, amely a törvények előkészítését jellemezte, a szakértők, a segélyezést szívükön viselők együttes munkája. A társadalmi felelősségvállalás megjelenése, erősítve a kezdetektől jelenlévő szolidaritást üzenet a mának.

Lux Judit

Kidőlt a mecseki bányász hagyományokat tartó egyik pillér

Azezerévéótaismertmecsekibányászat változatos történetét sok tárgyi emléket, írásos dokumentációk, szellemi értéket teremtett meg. Az idő múlásával ezek jó része eltűnt – a változó emlékezetörzés és tárgyi mentés a múzeumi rendszerek kialakulásával és változásával, egyéni és csoportos hagyománymentést tartott fen. Lapunkban is számos alkalommal érzékeltettük ezt. Az átrendeződődést a bányászat is érzékelte és a korszakok lehetőségei figyelembevételével igyekezett minél tartósabb szervezeti megoldásokat találni a bányász hagyományörzés fenntartására.

A mecseki szénn vidéken ilyen fordulat volt a Pécsi Bányásztörténeti Alapítvány létrehozása. Az Alapítvány tizennyolc éves működését most megszakította, működését az alapítók kezdeményezésére a Pécsi Törvényszék 2019. május 14-én keltezett írásban megszüntnek mondta ki. Az alapítás ideje sem volt gondtalan, de az akkori

kezdeti remények biztató távlatokat adtak az Alapítványi munkához, mely az alapítók szakértő lelkesedése, a nagyobb bányászati közösség támogatása, a társadalmi megbecsültség változása, az egyre szűkülő forráslehetőségek és a feladatellátás megítélés egyenetlensége között is jelentős eredményekhez vezetett.

A megszűnés okait az Alapítvány nem részletezi, de abból, hogy az Alapítvány „nyomós ok” következtében fejezte be tevékenységét, felsejlenek a befolyásoló körülmények, melyekre talán egyszer több fény derül.

AzAlapítvány fáradságos munkájának eredményei számos emlékhely létesítésében, dokumentáció kiadásában, aszemélyi elhivatottság példás formáiban tükröződnek. Az Alapítvány mindig a nagy nyilvánosság előtt dolgozott, „Igyekezettünk munkánkat nem nyom nélkül befejezni!” – vallották. A kitartó munkáról számos referendum készült,

ezeket a BKL Bányászat, A Mecsek Egyesület évkönyve (2018), a Janus Pannonius Múzeum, a Dél-Dunántúli Regionális Könyvtár és Tudásközpont, a Csorba Győző Megyei-városi könyvtár őrzi. Az Alapítvány megszűnésével számos további gyűjtemény került a fenti szervezetekhez. A mecseki bányászati tevékenységet megőrkítő 82 emlékkő és tábla, közte a pécsi Ágoston téri emlékjelek és Mecseki Központi Szén- és Uránbányászati Emlékmű, mindennap emlékeztet a terület egykor meghatározó tevékenységére. Ma az országban öt, a Mecsekben tizenhárom bányász tiszteletadó zenélőóra dallamai szállnak a településeken, gazdagítva a hazai zenekultúrát.

A bányász hagyományok megőrzésének igyekezete a szakszervezet közreműködésével, a Bányásznapi rendezvényein, a Borbála időszakhoz fűződő rendkívül sokrétű megemlékezéseken társadalmi érték és

a sajnos egyre fogyatkozó bányásztság összetartó ereje. Ebben vállalt feladatot a Pécsi Bányásztörténeti Alapítvány. Szükség volt a célorientált munkára, hisz a mára a múzeumi rendszerbe helyezett bányászati hagyományörzés, múzeumi gondozás önmagában kevésbé képes a hathatós hagyományörzés szükségleteinek és érdekeinek fenntartható érvényesítésére. A mecseki alapítvány, mozgósító képessége, hathatós kapcsolatrendszere ezzel megszűnt ugyan, de biztató, hogy „A megszűnt Alapítvány volt munkatársai, amíg tudják, egyénenként ezután is készek más keretek között bányászati emlékeink megőrzésében tevékenykedni”.

A mecseki bányászat történetével az Alapítvány mellett számosan foglalkoznak, rájuk most még nagyobb felelősség hárul. A gyorsan múló évek sodrásában csak feltűnnek az évszámok: a pécsi OMBKE (1898.

szepember), a Mecsekben megjelenő kincstári/állami köszénbányászat (1909), a bányaállamosítás (1945), az ifjúsági bányásképzés (1949) Komló, Nagymányok, 1953 Pécs), az uránércbányászat (1953), a mecseki mélybányászat befejezése (2004), bányászok nevei – hogy csak ezeket említsük. Települések változtak városá, lakótelepek, városrészek őrzik a bányászat környezetre ható kedvező befolyását. Változatlan az érdeklődés a kulturális körre: szakdolgozati témák, kutatási kezdeményezések jelzik az érdeklődést.

A Pécsi Bányásztörténeti Alapítvány ösztönözte a terület hagyományörzésének sokrétű formáját, munkájuk például szolgál, a benne dolgozók elkötelezettsége köszönetet érdemel. A bányászat hagyományörzése a Mecsekben folytatódik abban a szellemben, amelyet köszöntésünk, a „Jó szerencsét” sugall.

dr. Krisztián Béla

„Kezdje nálunk a Múzeumok éjszakáját!”

Érdekes és izgalmas előadások valamint tárlatvezetés a Múzeumok éjszakájához kapcsolódóan, Várpalotán

Ebben az évben is izgalmas előadásokkal, interaktív tárlatvezetéssel sikerült az országos rendezvénysorozathoz kapcsolódnunk településünkön, ez év júniusában.

Azonban szükséges visszapillantani a kezdeti évre, miként alakult és formálódott napjainkig, kezdeményezésünk.

Egyik - jelentős támogatásunkkal kiadott - helytörténeti kiadványból idézem: „Tiszteletül az elődöknek és példamutatásul a ma élőknek címmel hirdettük meg első alkalommal 2014.június 21-én a Múzeumok Éjszakáját bemutató gr. Sztáray Antaltól elnevezett Bányászattörténeti Gyűjteményt, mely a Thury várban

található.” (1)(Petrovics László: Örökségünk 2017. 90p)

A gondolat felvetője egyik lokálpatrióta várpalotai hölgy volt. Örömmel fogadtam jelzését és ígéretet adtam a gondolat, felkérés kivitelezésére, megvalósítására, a programok összeállítására és természetesen a szükséges és nélkülözhetetlen együttműködők bevonására, megnyerésére. (Bányász hagyományok Ápolásért Egyesület, Bányász Nyugdíjas Klub és Szakszervezet, Rákóczi-telepi Baráti Kör, és mi, városszépitők és-védők.

A rendhagyó kezdeményezés az elmúlt évben- 2018-ban - zátonyra futott, a befogadó intézmény más irányú rendezvény okán, nem adta hozzájárulását megtartásához.

Ez év sem indult kedvező előjelekkel, ám Fortuna, segítségünkre igyekezett. Magyarazatként annyit, a vár, egy másik közművelődési intézménynek is helyet biztosít. Nevezetesen az MMKM Vegyészeti Múzeumnak. Sajátos a helyzet. Közép –Európa egyetlen Vegyészeti Múzeumát 1969-ben adták át, míg a bányászattörténetit 1976-ban,

rendeltetésének. Mindkettő létrejött, egyben a vár folyamatos rekonstrukciója részeként valósult meg. Szerves kapcsolatban állnak.

Jó munkakapcsolatunknak köszönhetően, a vegyészek felajánlották együttműködésüket, szervezzük közösen 2019-ben a Múzeumok Éjszakáját. Örömmel fogadtuk. Nemi változtatással a korábbi évektől: csak délutáni órákban 14.00 -17.30-ig, mert a helyszínt és termeket biztosító vár, 18.00 órakor zárja kapuit.

Ekként cselekedtünk.

Kezdje nálunk a Múzeumok Éjszakáját! Hirdettük plakátjainkon, és más lehetőségeink által.

Programkínálatunk a helyi műszaki, ipartörténeti értékek bemutatására fókuszált.

Így: előadás keretében „Rokoni kapcsolatok a magyar vegyészet nagyjai sorában” c. Vargáné Nyári Katalin, „Bányász témájú képzőművészeti alkotások a várpalotai gr. Sztáray Antal Bányászattörténeti Gyűjteményben” c. Petrovics László, „A szénbánya szerepe Várpalota fejlődésében” c. Dr.

Buzási István, osztotta meg ismereteit a hallgatósággal vetített képes előadásban.

A múzeumban, Próder István tartott színvonalas tárlatvezetést a megújult kiállítóterben.

Az eseményt, kísérő programok színesítették: bányász-kohász kupák és hagyományát őrző kiállítás, játékos szellemi totók kitöltése. Ez évben születésének 125.évfordulója tiszteletére Dr. Faller Jenő helytörténészről történő megemlékezésünk is sokakat érdekelt. A pihenni vágyók részére, szerény vendéglátással kedveskedtünk gyermekeknek és felnőtteknek egyaránt, részeként bányászszendvics kóstolót is találtak.

Záró programként a Bányász Himnusz közös énekelése zárta a jó hangulatú és színvonalas rendezvényt.

A színes és rendhagyó program az MMKM Vegyészeti Múzeuma, a Városszépitő és-védő Egyesület, valamint a Bányász hagyományok Ápolásért Egyesület közösshözmozgatójában valósult meg városunkban.

Petrovics László ny. tanár

Küldöttgyűlés Nádújfalun

2019. június 14-én tartotta beszámoló-tisztújító küldöttgyűlését a BDSZ Nógrádi Bányász Nyugdíjas Bizottságának nádújfalui alapszervezete.

Nádasdi József, az alapszervezet elnöke, beszámolójában részletekbe menően beszélt a 2014-2015 közötti választási időszak alatt elvégzett munkáról, az alapszervezet eredményeiről, a tagság pozitív hozzáállásáról.

- A legutóbbi választás (2014. július 6.-a – óta) mondta az elnök – a következő célkitűzéseket teljesítettük: megrendeztük minden évben a Nőnapot. A település szépítése, fejlesztése érdekében komoly erőfeszítéseket tettünk, ami az elvégzett társadalmi munkaórák számában fejeződik ki. A teljesség igénye nélkül: Emlékhelyeknél, Kultúrpark, Templom támaszfal. Templomlépcső kijavítása, a jövődöbéli faluház környékének takarítása, a ház előtti színpad kialakítása í lebetonozása, a volt óvoda melletti parkoló egyengetése, kialakítása. Az Adventi sátor és koszorú felépítésében 2 évben is részt vettünk.

Az emlékhelyeket, emléktáblákat minden évben Bányász Emléktúra keretén belül minden Bányásznapi előtt megkoszorúztuk és a Bányásznapi ezeken a helyeken is megünnepeztük. Többek között: Ambrus akna, Istenáldás tőre, Csipkés akna, A kultúr parkban lévő emlékműnél is tartottunk

megemlékezést a civil szervezetekkel együtt: A Mátraterenyei Nyugdíjas Klub tagjai, minden alkalommal, színvonalas műsorral gazdagították megemlékezéseinket, a Nádújfaluért Baráti Egyesület pedig szintén segítette fontos rendezvényeinket. Az emlékhelyeinken minden alkalommal koszorúkat helyeztünk el a bányásztársaink emlékére.

A helyi és a megyei Bányásznapi minden évben megtartottuk, amelyen a vezetőink jelenlétükkel és köszöntökkel gazdagították ünnepségeinket.

Bányásznapijainkon minden alkalommal köszöntöttük a jubiláló 50- 60-65 éves tagsággal rendelkező tagjainkat bányász korszakával, oklevéllel és egy kis pénzjutalommal. A bányásznapi rendezvényeinken kiváló műsorokkal szórakoztattuk a megjelenteket. A rendezvényeink befejeztével ünnepi ebéddel és vidám együttléttel zártuk minden évben tartott ünnepségünket.

A szervezeti életünk részeként minden év márciusában megtartottuk az évzáró- és évnyitó taggyűlésünket, melyen beszámoltam az éves munkánkról és a következő év feladatairól. Ezután köszöntöttük női tagjainkat szép versekkel és egy-egy szál virággal.

A taglétszám alakulásáról szólva Nádasdi József elmondta, hogy az elmúlt öt évet illetően igen változó volt: 135-145 fő között alakult, ebben az elhalálozások sajnos közrejátszottak. Új potenciális tagokat nagyon nehéz

találni, ennek ellenére minden évben próbálkozunk új tagok felvételével, de ezzel alig tudjuk pótolni eltávozott tagjainkat.

A tagság összetétele jelenleg három településre épül. Nádújfalu 84 fő, Mátraballa 19 fő, Mátradereske 32 fő. A jelenlegi taglétszámunk 135 fő.

A közösséget elnök, alelnök, gazdaságvezető és hat bizalmi irányítja, segíti, összetartja, ez a garanciája alapszervezetünk gördülékeny működésének. Ehhez nagyon fontos,

Zsolt országgyűlési képviselőnek, Skuczai Nándornak a Megyei Közgyűlés elnökének, valamint Mátraballa és Mátradereske polgármestereinek hozzájárulása.

Hálás köszönet mindannyiunknak, hogy a rászorultakat segéllyel, a betegeket beteglátogatással és kis ajándékkal tudtuk segíteni. Nem utolsó sorban rendezvényeink reprezentációs támogatásáért is külön köszönet illeti segítőinket.

Ugyancsak a szervezeti élet



hogy tagságunk pontosan, időben fizeti a tagsági díjakat. Sokat jelent polgármesterünk, Gecse László önkormányzati támogatása, Becső

velejárója, hogy minden évben 4-5 alkalommal vezetőségi üléseket, bizalmi értekezleteket tartottunk, az aktuális feladatok megbeszélése, s az elvégzett

munka értékelése céljából.

Minden év novemberében részt vettünk a Karancsejtősi megemlékezésen és koszorúzáson.

Gyöngyösön és Budapesten demonstráción vettünk részt.

Minden évben Mindenszentek előtt fáklyás felvonulást és mécses gyújtást rendeztünk a Nádújfaluért Baráti Egyesület és a Mátraterenyei Nyugdíjas Klub részvételével: I-II. Világháborús emlékműveknél, temető nagykeresztnél, hősök sírjánál, a bányászbaesetben elhunyt Bohács Imre bajtársunknál és a kultúrparkban lévő Bányász Emlékműnél. Minden évben zöltség akció is tartunk.

Az év végét közös évzáróval zárjuk minden alkalommal.

Az elnök, beszámolója végén kitért arra, hogy húsz éve képviseli elnökként és már a harmadik ciklusban megyei alelnökként az alapszervezetet és 56 éve tagja bányászszakszervezetnek.

Végezetül megköszönte a tagság elkötelezettségét a szakszervezeti munka iránt, s köszönetet mondott mindazoknak, akik az elmúlt öt évben segítettek tevékenységét, s együttesen dolgoztak azon, hogy most elmondható legyen: kiváló munkát végeztek.

A küldöttgyűlés, második napirendi pontjában megválasztotta az új tisztségviselőket.

Nádasdi József újabb öt évre bizalmat kapott.

- hip -

Egykori szakszervezeti tisztségviselők találkozója Várpalotán

Több mint húsz éve, hogy a Veszprémi Szénbányák szakszervezeti tisztségviselői évente találkozót tartanak.

A dudari, várpalotai és ajkai bányauzem volt dolgozói mindig más helyszínen, de nagy örömmel látják vendégül egymást. Ilyenkor felelevenítik a régi emlékeket, és a barátokat, akikkel együtt dolgoztak. A finom falatok és italok mellett, harmonika kísérettel, nótázni is szoktak. Sajnos ma már csak egy megfoghatkozott társaság tud csak összejönni, mert sokan eltávoztak

közülük.

Természetesen, róluk mindig megemlékeznek.

Akik időközben az égi vágatokban vannak velünk: Dudarról Kovács Árpád, Papp Ernő, Várpalotáról Benkovics Gyula, Szabó István, Patkó Tamás, Ajkáról Bábies Gábor, Máté Mihály és a BDSZ munkatársa, Dénes András.

Az idén Várpalotán örültek egymásnak, jövőre Ajkán lesz a vendéglátás, ahol a búcsúzáskor úgy köszönnek el: Jó szerencsét!

Győr Sándor



Bányász Fúvószenekarok Országos Találkozója Várpalotán

Sajószentpéteren rendezték meg a Bányász Fúvószenekarok Országos Találkozóját, melyen fellépett a Bányász-Kohász Fúvószenekar Salgótarjánból, a Perecesi Bányász Koncert Fúvószenekar Miskolc-Perecesről, Vasasi Bányász Fúvószenekar Pécs-Vasasról és a Gyöngyszem Mazsorett Együttes Sajószentpéterről.

Köszöntőt mondott dr. Faragó Péter Sajószentpéter Város polgármestere és Rabi Ferenc a BDSZ elnöke.



✂ Kovács István ✂ 1945-2019

Ismét gyászol a bányásztársadalom, ismét kevesebb lett egy nagyszerű emberrel a bányászok egyre fogyó családja. Megdöbbenve és végtelen szomorúsággal fogadtuk a hírt: Kovács István, a Borsodi Bányászok Területi Tagozatának volt elnöke, életének hetvennegyedik évében, eltávozott közülünk.

Aktív és nyugdíjas élete egybefonódott a bányászáttal.

1945. december 28-án született, a Szabolcs megyei Buj községben.

Itt végezte az általános iskolai tanulmányait. 1961-1964 között Perecesen vágártanuló volt. 1964-

1984 között Ormosbányán dolgozott. Az 1984-1991 közötti időszakban, a Vállalati Központban, mint függetlenített munkavédelmi felügyelő tevékenykedett.

1991-1995 között Feketevölgyön végezte a feladatait. 1995-ben nyugdíjba vonult. 1961-ben lépett be a bányászszakszervezetbe. A társai sorsa iránti mélységes empátiája, az emberi problémákra érzékeny és nyitott személyisége, segítőkészsége és fáradhatatlansága, ha pájtásai érdekeiért kellett síkra szállni, nyugdíjazása után teljesedett ki igazán. Aktív részese volt a borsodi szakszervezeti élet alakításának. Sokáig a kázinbarcai alapszervezet

elnöke volt, majd 2007-2016-ig a Borsodi Bányászok Területi Tagozatának elnökeként irányította a több ezres tagság szervezeti életét.

Munkáját országos és megyei szinten is számos elismerés és kitüntetés övezte. Ezeknek az elismeréseknek örült, de igazán a tette boldoggá, ha egy ügyet képviselve, a szakszervezeti tag problémája, az ő közreműködésével is, sikeresen megoldódott.

Az idei, központi Bányásznapon, augusztus 29-én, még együtt örültünk vele, amikor átvette Kázinbarca város Polgármesterének kitüntetését.

2019. szeptember 3-án távozott közülünk. Váratlanul hagyott itt minket. Halálával egy kiváló kollégát és barátot veszítettünk el. Emlékét megőrizve kívánunk utolsó Jó szerencsét!



Mély megrendüléssel fogadtuk a hírt, hogy életének hetvenkilencedik évében elhunyt **Dányi Mihály**, az Érc- és Ásványbányászok Egészségmegőrzéséért Alapítvány elnöke, aki hosszú időn keresztül volt az Országos Érc és Ásványbányák Vállalat szakszervezeti bizottságának tisztségviselője, a Bányász Szakszervezet országos testületének tagja.

Nyugodjon békében!



Makett-bemutató a Pákolitzban

A pécsi Pákolitz István Közösségi Házban, az idei Bányásznapi egyik vonzó programja volt Lengyel Ferenc makett-bemutatója. Az eseményt Perneckker László, a Mecseki Bányászok Szakszervezetének elnöke nyitotta meg. Őt kérdeztem a bemutató körülményeiről.

- Lengyel Ferenc, a Széchenyi-akna makettjének alkotója, már más modellek elkészítéséről is nevezetes – mondja László.

- Mondanál párat?

- Például a Misina tetői Kiss József kilátó (A fotón e mellett az alkotás mellett áll Perneckker László Lengyel Ferencel. – A szerk.), vagy az első pécsi villamosról mintázott makett.

- Mit lehet tudni a művészről?

- Lengyel Ferenc pécsi öslakos, itt született, majd itt állt munkába a bányánál, István aknán. De dolgozott az

uránbányánál is, különböző területeken és beosztásokban. Nyugdíjazása után is tovább munkálkodott, igaz, ekkor már nem bányában. Többek között az Állatkertben fűtőként, a Vidámparkban éjjeliőrként.

- Tanult szakmája mellett foglalkozott a „makett-szobrászattal”?

- Nem éppen, hiszen, amikor elkezdte már benne volt a nyolcadik x-ben.

- Térjünk rá a Széchenyi aknára. Nyilván a mester bányászmultja is közrejátszott, a bemutató színhelyében, és a bemutatott „kiállítási tárgy” kiválasztásában.

- Természetesen. Szívesen adtunk helyet az eseménynek. Úgy gondoljuk, hogy a bányászélet rekvizitumainak bármilyen ábrázolása a bányász hagyományok ápolásának részét képezik. A céljainkkal egyezik, hogy minden olyan kezdeményezést

felkarolunk, amely segít abban, hogy a mi szeretett, ősi szakmakultúránk ne merüljön feledésbe. Ezt is ilyennek ítéljük.

- Mit tudsz mondani magáról a makettéről?

- A Széchenyi akna makettje nyolcvan centiméter széles, úgy egy méter magas. Képzeld el egy ilyen méretű átlátszó hengert, ami a függőakna külső burka. A kasok fel-le járnak benne, mint hajdanán az „igaziban”. Apró motor gondoskodik az élőképről.

- Hol lehet megtekinteni?

- Ez tulajdonképpen egy egynapos bemutatás volt, csak az akkor éppen ott levő közönség gyönyörködhetett a minikonstrukcióban. De mi mindenképpen azt szeretnénk, ha lenne állandó kiállítóhelye. Reméljük a jövőben erre is nyílik lehetőség.

- h -



Bányászemlékmű avatás Nagykovácsiban

Nagykovácsiban 2019. szeptember 8-án került sor a Bányásznapi ünnepségre, melynek során került leleplezésre és avatására a Nagykovácsi bányász múltjára, tisztelettel adózva, a bánya nagykovácsi áldozataira a bánya bezárásának 50. évfordulója alkalmából elkészült emlékmű.

Az ünnepségen közel száz fő vett részt, köztük régi nagykovácsi bányászok.

Az ünnepség Kemenes Gábor plébános avatóimájával kezdődött, majd Kiszelné Mohos Katalin Nagykovácsi Nagyközség polgármestere köszöntése

hangzott el. Az ünnepi beszédet dr. Horn János (BDSZ) tartotta, aki 2018. évi Nagykovácsiban tartott bányásznapi ünnepségen javasolta egy bányász emlékmű megvalósítását, mind a Bányász Kultúráért Alapítvány, mind saját anyagi támogatását is felajánlva. A javaslatot a Nagykovácsi Önkormányzat, 2018. december 13-ai ülésén fogadta el. A 2019. évi Bányásznapi új hagyomány kezdetét is jelentette egyben, a 2019-es évben számtalan kerek évfordulót is ünnepelhetek.

Dr. Horn János egy 2002-ben, a Nógrád Megyei Központi Bányásznapi

ünnepségen tartott ünnepi beszéde után, egy 61 cm-es bányászszobrot kapott (Csáki Pál bányászfafaragó munkája), amit átadott polgármester asszonynak, hogy az a mindenkor polgármester szobájában nyerjen elhelyezést („társbérleként”), emlékezve a mai nap eseményeire is.

Az emlékművet a polgármester asszony leplezte le, majd az avatás a Bányászhimnusz eléneklésével fejeződött be.

Az ünnepségen közreműködött a Nagykovácsi Kürt Kvartett.

H. J.



A Miskolci Egyetem Műszaki Földtudományi Kar Tanácsának ünnepélyes tanévnyitó ülése

2019. szeptember 6-án került sor a 2019/2020-as tanévnyitó ünnepségre.

Az ünnepség újszerűsége az volt, hogy mind az eskü, mind a dékáni kézfogás és a dékáni ünnepi beszéd magyarul és angolul is elhangzott.

Az ünnepség kezdetén Prof. Dr. Szűcs Péter dékán köszöntése után a hallgatók eskütételére és hallgatóvá fogadása történt meg, majd a dékán ünnepélyes beszédére melyben bejelentette, hogy a 2019/2020-as tanévben a Bsc összesen 42 fő: Műszaki Földtudományi Alapszakon 23 fő, Környezetmérnöki Alapszakon 12 fő, Földrajz Alapszakon 12 fő. MSC összesen 60 fő: Angol nyelvű

földtudományi mérnöki mesterszakon 1+2 fő, Angol nyelvű hidrogeológus mérnöki mesterszakon 2+8 fő, Angol nyelvű környezetmérnöki mesterszakon 0+2 fő, Angol nyelvű olajmérnöki mesterszakon 4+8 fő, Angol nyelvű szénhidrogén-kutató földtudományi mérnöki mesterszakon 1+8 fő, Földtudományi mérnök mesterszakon 3 fő, Geográfus mesterszakon 1 fő, Olaj – és Gázmérnöki mesterszakon 3 fő.

Levelező: Bánya és Geotechnikai mérnöki mesterszakon 6 fő, Hidrogeológus mérnöki mesterszakon 11 fő kezd meg tanulmányait.

(Az első szám a magyar -, a második

szám a külföldi hallgatók számát jelenti)

A Miskolci Egyetem Műszaki Földtudományi Kar Kari Tanácsának javaslata alapján a Miskolci Egyetem Szenátusa címzetes egyetemi tanári címet adományozott Kovács Baláznak, címzetes egyetemi docens címet adományozott Dr. Gombár Lászlónak, Dr. Szabó Attilának. A BDSZ meghívottja – dr. Horn János - által tartott bányásznapi köszöntő beszéd után, Bányászati Szolgálati oklevelet vehetett át Dr. Fajti József egyetemi docens (30 éves), Dr. Turzó Zoltán egyetemi docens (30 éves), Major Marian laboráns (25 éves).

Beszéde végén átadta a Kar dékánjának

a 80 éves születésnapjára (immár hét éve) egy szakmai szervezettől kapott herendi álló alakos bányászszobrot azzal, hogy a jövőben a mindenkori Kari dékán szobájában legyen „társbérlelő”.

Majd Prof. Dr. Szűcs Péter dékán, tájékoztatást adott, hogy 2019. augusztus 30-án, nyilvános egyetemi Szenátusülésen került sor a 60, illetve 50 éve végzett mérnökök jubileumi oklevélének átadására.

Ebben az évben 1 fő 1959-ben végzett aranyokleveles mérnök részére gyémántoklevelet és 50 fő 1969-ben végzett részére aranyoklevelet adtak át.

2019. szeptember 10-én a Soproni Egyetem Erdőmérnöki Karának nyilvános tanévnyitó Kari Tanácsülésen 4 fő 1954-ben végzet gyémántokleveles mérnök, 32 fő 1959-ben végzett aranyokleveles mérnök részére

gyémántoklevél átadására kerül sor.

Kiváló Gólya Ösztöndíjban részesült (100.000.-ft/fő/egyszeri ösztöndíj és oklevél) a legmagasabb pontszámmal felvett négy hallgató: Bedő Tibor Dániel, Köhalmi Botond Zoltán, Bodnár Benedek Máté, Benedek Tibor, mindnyájan a műszaki földtudományi alapszak első éves hallgatói.

Az ünnepség a Bányászhimnusz eléneklésével zárult.

- h j -

(2020-tól az egyetemre vagy főiskolára jelentkezőknek kötelező lesz egy B"-es (középfokú) nyelvvizsga és emelt szintű érettségi. Akik ezt a feltételt nem teljesítik, és nem érik el a jogszabályi minimum ponthatárt (amely alap- és osztatlan szakokon 2020-ban is 280 pont lesz) sem állami, sem önköltséges formában nem kezdenek meg tanulmányaikat)

A Miskolci Egyetem Tanévnyitó Ünnepi Nyilvános Egyetemi Szenátus ülése

A 2019. szeptember 6-ai ülésen, a Himnusz elhangzása után, Prof. Dr. Torma András rektor köszöntötte – magyar és angol nyelven - a meghívott vendégeket (többek között a BDSZ képviselőjét is), a több mint 3000 első éves hallgató nevében jelenlévő

hallgatókat és jelenlévőket, majd a magyar első évfolyamos hallgatók eskütételére (Hulényi Laura Bölcsész tudományi Kar I. évfolyamos hallgató) a külföldi első évfolyamos hallgatók eskütételére (Alves Da Silva Wallyson Thomas) hallgatók olvasták fel az eskü

szövegét.

Az eskütételek után Dr. Alaszka Zoltán Miskolc Megyei Jogú Város jegyzője adta át a város kulcsait egy magyar és egy külföldi I. évfolyamos hallgatónak majd köszöntője hangzott el, és ezt követően átvette

az egyetem rektorától a Miskolci Egyetem alapításának 70. évfordulója alkalmából, a Miskolci Egyetem Szenátus által alapított emlékérmét.

Dr. Raisz Anikó az Igazságügyi Minisztérium közigazgatási államtitkára magyar és angol nyelven elmondott köszöntése után szintén átvehette az emlékérmét.

A Hallgatói Önkormányzat elnöke Makra Balázs kedves szöveggel – magyar és angol nyelven – köszöntötte

az I. évfolyamos hallgatókat, majd a Szenátusülést Prof. Dr. Torma András bezárta.

(Az ünnepség közben több kisfilm vetítésére is sor került, ahol az egyetem korábbi hallgatói emlékezési hangzottak el, és Pecsmány Péter (Műszaki Földtudományi Kar Ph.D), Kántor Boglárka (Bölcsész tudományi Kar), Schultz Gellér (Gépészmérnöki és Informatikai Kar) műsora.)

Tagozatok találkozója

Idén júniusban ismét megrendezésre került a Borsodi és Nógrádi nyugdíjas togozatok találkozója. Ebben az évben mi, Borsodiak voltunk a vendéglátók. Kazincbarcikán a Bányász Klubban fogadtuk a nógrádi kollégákat, majd közösen ellátogattunk a Miskolc mellett található Mexikó völgybe. Itt megtekintettük Gátsi József úr bányászati magángyűjteményét, valamint volt szerencsénk a területen működő robbanóanyag gyártó üzemet is megnézni.

A napot a Bányász Klubban elfogyasztott ebéd után baráti beszélgetéssel és nótázással zártuk. A jó hangulatú találkozó végén a Kollégák kölcsönösen megállapították, hogy szükség van ilyen jellegű összejövetelekre, ezért a jövőben tovább folytatják a hagyományt!

Jó szerencsét!
Szőke András



Bányásznapi koszorúzás Salgótarjában

A 69. Bányásznapi tiszteletére megemlékezést és koszorúzást tartottunk Salgótarjában a Magyar Szakszervezeti Szövetség székházában. A Rendezvényen részt vett a HVDSZ 2000, Kereskedelmi Alkalmazottak Szakszervezete, BDSZ, Közúti Közlekedési Szakszervezet, Salgótarján Önkormányzata, Európai Baloldali megyei képviselője, a BDSZ tagjai, szimpatizánsai, valamint a Sajtó, és a Városi Televízió képviselője.

MASZSZ nógrádi szervezete



Kihelyezett ülés

A Bánya- Energia és Ipari Dolgozók Szakszervezetének nöbizottsága, Dorogon tartotta soron következő ülését.

Tájékoztatót hallgattak meg a helyi szakszervezeti bizottság munkájáról, majd felkeresték a helyi bányász emlékhelyeket. Ezt követően a házigazdák szervezésében meglátogatták, Csolnokon, a Bányász Múzeumot.

A látogatást mindkét fél hasznosnak ítélte, annak tapasztalatait további munkájukban hasznosítják. A találkozó kellemes hangulattal, új élményekkel zárult.

Bezárták az üzemet, megszűnt a szakszervezeti alapszervezet

2019. július 31-vel beszüntette termelését a Pasha Kft dombóvári üzeme. A francia anyavállalat termelésének nagymértékű csökkentésére kényszerült, melynek eredménye a magyarországi gyár bezárása.

A BDSZ-hez tartozó és a Pasha Kft-ben működő szakszervezeti alapszervezet ennek következtében - legnagyobb sajnálattalunkra - megszűnt.



A rejtvenypályázat nyertesei

A júniusi rejtvenyünk helyes megfejtése a következő: AZ ÖLTÖZKÖDÉSÜNK, EGY RUHÁT, NŐ NÉLKÜL MIT SE ÉR, VÉLEMÉNYÉT.

A nyertesek: Káldi Béláné, 8060 Mór, Kodály Z. u. 13; Szabó-Pál Antalné, 8403 Ajkacsingervölgy, Gárdonyi u. 19.; Zámbo Béla, 2840 Oroszlány, Kertalja u.6. 1/3.

A nyereményeket postán küldjük el.

BÁNYAMUNKÁS

A BÁNYA-, ENERGIA-
ÉS IPARI DOLGOZÓK
SZAKSZERVEZETÉNEK LAPJA

Tatabányától Telkibányáig

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1															
2															
3															
4															
5															
6															
7															
8															
9															
10															
11															
12															
13															
14															
15															

VÍZSZINTES: 1. Élelmiszerboltok egyik nagy lánc. - József Attila egyik ismert versének címe. Akire már egy hete mindig csak gondol. - Az utolsó magyar királyné. 2. Kímélő étrend. - Elfelejtett régi gyógymód: ... vágni. - Holland város, amely szerepel egy nálunk is kedvelt sajt márká nevében.

3. Tatabánya Szabadtéri Bányászati Múzeumában a látogatók szeme elé kerülő első látvány; monumentális acélszerkezet, ami a bánya szellőzőjeként üzemelt. - Szedi a levest. 4. Helyváltoztatásra készlet. - Megfelel nehéz kötelességének: legény a ... 5. Segesváriban van! - Sült tészta. - Női név. 6. Tejföl része! - Szomjúságot oltó, gyümölcsből készülő ital. 7. Mór betűi keverve. - New York egyik folyója: ... River. Magyar jelentése: kelet. - Helytelen kártya kijátszása. Aki ilyet csinál, elveszti a partit. 8. Ilyen hiba miatt lehet gölt kapni labdajátékokban. - Az erdélyi arany- és ezüsbányák jelentős hagyományokkal rendelkező városának Szent István temploma 1387-ben készült el. A hajdani templom több mint 40 méter magas tornya ma is áll. Petőfi így írt róla: „Nagybánya ószerű épületeivel, s ... tornyával olyan mint egy darab középkor, mit itt felejtett az idő.” Milyen stílusban épült?

9. Szólás: „Rend ... mindennek.” - Magyar rajzfilmsorozat: Frakk, a macskák ... - Rendben van, angolosan. 10. Sikeres magyar tévé-sorozat: A ... kapitánya. - Bányászok fülkéje. 11. Disznó himje, névelővel. - Munkácsy híres festménye: Ásító ... - Oxigén, kálium és urán vegyjele. 12. Töltött tészták. - Magdolna becézve. 13. Frissítő szénsavas ital. - A szlovákiai Besztercebánya érdeklőhelyeinek köszönhetően a jelentős bányavárosok közé tartozott. Egyik nevezetessége, az Óváróháza és jó néhány szép régi polgárháza milyen stílusban épült? 14. Szintén Szlovákiában Selmechbánya központjának fő látványossága, amit az UNESCO Világörökségének Jegyzékébe is bejegyeztek. (Legrégibb objektuma Szűz Mária volt plébániatemploma. A szomszédos Szent Mihály templommal együtt, mint háromhajós román bazilikát a 13. században építették). - Pozitív elektród. - Világjáró. 15. Kovács István öklölvívó olimpiai bajnok beceneve. - A

katolikus liturgia legfontosabb része. - Erika becézve.

FÜGGŐLEGES: 1. A párizsi Notre ... - Jóindulatúan figyelmeztet: ... int. - Holmi: ...mók. 2. Csúszós. - Mail kiejtve. - Eleve, eredendően; idegen kifejezéssel. 3. A szlovákiai Kőrmőcbánya közel hétszáz éves üzeme. 2011 óta az Európai Kulturális Örökség része. - Nagygazda, jómódú paraszt, orosz eredetű szóval. 4. Testünk egyes elkülönülő részeinek gyűjtőneve, névelővel. - Befedő, észrevehetetlenné tevő. 5. Rádium és tantál vegyjele. - Vajat tett a kenyérre. 6. Nagy hazai bank. - Ima befejező szava. - Elektromosság. 7. Aki ... az nyer. - Románia negyedik legnépesebb városa. Magyar neve Jászvásár. - Feltűnően kozmetikázza magát. 8. Román autómárka. - Tolató egynemű betűi. - Rendes, de csak félig! - Válaszra biztató szócska. 9. Gyalogoltam. - Vendégeket szórakoztató japán művész. - Férfinév. 10. Apa, régies szóval. - Régi vár maradványa, névelővel. - Üzenet, írásban, telefonon. 11. Mik bizonyítják hazánk mai területén a bányászat kezdetét? Például a Sümeg területén feltárt 6000 évre becsült obszidián, azaz vulkán kiömlései kőzet esetében. De hasonló korúnak tartják azokat is, amelyeket a Tata-Kálváriaudomb és Miskolc-Avas térségében találtak. - Égszínkék szín másik neve. 12. Telkibányán működött a leghíresebb Árpád-kori bánya. Az ottani aranybányászatról szóló legkorábbi írásos adat 1341-ből származik. Telkibányát Nagy Lajos 1341-ben bányavárossá emelte. Hegység, amelyben a ma mintegy 500 lakosú község fekszik. - Ismert kortárs színész (Oszkár). Szinkronban mások mellett Sylvester Stallone és Arnold Schwarzenegger magyar hangja. 13. Esménykép. - Tanulniak, bővíti a tudásuk. 14. A Medve-fennsíkon eredő patak, amely Jászákóhálmánál torkollik a Zagyvába. - Nitrogén, urán és kálium. - Összevissza van gabalyodva. 15. Aranyos közmondás egyik szava. - Kettős betű, kiejtve. - Ilyen sportoló Hosszú Katinka.

Bajai Ernő

Beküldendő a vastag betűs meghatározások megfejtése a vízszintes 3., 8., 13., 14. és a függőleges 3., 11., valamint 12., sorokból.

Főszerkesztő: Hámori István Péter • Szerkesztőség: 1068 Budapest VI. Városligeti fasor 46-48.

Telefon: 322-1226 • Fax/üzenetrögzítő: 351-7758 • E-mail: bdsz@banyasz.hu •

A Bányamunkásban megjelent cikkek interneten is hozzáférhetők: www.banyasz.hu • Kiadja és

nyomja a Nyomdort Kft. • Tel.: 06 30 825-4084 • Felelős kiadó: Rabi Ferenc • ISSN 0133-6630